

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24,
Inseratni oddelek: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Računi pri poš. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnika znajo mesečno L. 12,—
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopis se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Naraščajoč pritisk proti Leningradu

Južno od Leningrada so nemške motorizirane kolone obkolile velike ruske sile

Stockholm, 17. jul. u. Dve koloni nemških motoriziranih sil prodirata sedaj proti jugu že mimo Leningrada, tako da je to mesto z južne in zapadne strani popolnoma odrezano od svojega zaledja in je njegova usoda skoro odločena. Prva kolona je odšla iz Jurjeva (Dorpat), prodirala je vzdolž zapadnega obrežja Čudskega jezera ter je prispela v Narvo in zasedla Jamburg. To mesto je oddaljeno kakih 25 km od prejšnje rusko-estonske meje. Druga kolona je odšla iz Pskova ter je prodirajoč skozi Stalinovo črto napravila bliskovit obrat proti vzhodu. Pri tem se je polastila mesta Nowgoroda ob Ilmenskem jezeru. Ta kolona prodira sedaj sporedno z železniško progo, ki veže Leningrad in Moskvo ter napreduje v smeri proti severu, naravnost proti Leningradu. Obe koloni sta odrezali in zaprlj veliko množico ruskih sil, ki je skoraj enako oni, ki so jo svojčas obkolile nemške čete pri Bialystoku in Minsku.

Finski vojaški krogi so mišljenja, da je Leningrad domala odrezan, vendar pravijo, da bo pohod proti nekdanji prestolnici vse prej kakor enostaven sprehod. Leningrad in njegovo bližnje področje predstavljata najbolj utrjeno središče vse Sovjetske zveze. Morda je samo še Vladivostok silneje utrjen. Leningrad je predvsem važen tudi zato, ker se nanj opira rusko baltičsko brodogradnja in ga sovjetski vojaški strokovnjaki imenujejo vrata v Baltik.

Na Karelski zemeljski ožini se nahaja stara Mannerheimova črta, ki so jo Rusi še silno utrдили in kjer so izpopolnjevali utrdbeni dela vse do marca meseca lanskega leta do najnovejših dni. Za to Mannerheimovo črto pride tako zvani pas Kirova, ki je bil zaščitni obroč Leningrada pred rusko-finsko vojno. Ta pas obsega ruski del Karelske zemeljske ožine, Ladoksko jezero, Belomorski prekop in ruski del obrežja ob Finskem zalivu. Vse to ozemlje je popolnoma posejano z utrdbami, podobnimi onim v Stalinovi črti. V Helsinkih mislijo, da bosta Kijev in Odesa padli v roke napadalcev prej kakor Leningrad in Moskva, kar naj bi se zgodilo v kakih 10 dneh.

Nemško in finksko letalstvo neprestano razbijata železniško omrežje, ki se iz Leningrada odpira v obliki pahiljače. Po dosedanjih poročilih so vse zveze nekdanje ruske prestolnice z zaledjem skoraj popolnoma prekinjene. Ruska letala so včeraj in predvčerajšnjim poskusila napasti finksko prestolnico, bila pa so kmalu pregnana od protiletalske obrambe in od zavezniških letal. Pri tem so Rusi izgubili predvčerajšnjim 8 letal.

Estonsko prestolnico Tallin so Rusi zažgali in popolnoma porušili. Sovjetska posadka, ki je bila od treh strani odrezana, se je poskušala vkrčiti na ladje, da bi se rešila v Kronštadt. Nemške čete se vedno bolj bližajo mestu, ki bo padlo v nemške roke vsak čas.

S finskega bojišča

Helsinki, 17. jul. d. List »Helsinki Samomate« poroča nekaj podrobnosti o zavzetju Salla. Pravi, da so razpolagale sovjetske čete v bivšem finskem mestu z 10 m globokimi utrdbenimi postojankami, ki so bile zavarovane z minkskimi polji in strelskimi jarki. Ko pa so proti tem napravam prešla v napad nemška strmoeglavna letala, so sovjetske čete zapustile svoje postojanke. Nemško-finskim četam je padla v roke velika množina ujetnikov, konj in vojnega materiala.

Smolensk zavzet

Stockholm, 17. jul. d. Po prodoru močnih sovjetskih obrambnih črt pri Vitebsku se je nemška ofenziva z veliko naglico razvijala v vzhodni smeri po ozkem koridoru med zgornjim tokom reke Dvigne in Dnjepra ter so sedaj nemški tankovski oddelki že predrl do Smolenska. Po zadnjih informacijah je nemška vojska Smolensk že zasedla. Sovjetske čete, ki so skušale nemške tankovske oddelke odrezati od sledeče motorizirane pehote so bile razpršene ter so se morale umakniti pri Vitebsku daleč proti vzhodu. Tudi sovjetski močni protisunkni južno od Vitebska na področju vzhodno od Bobrujska, ki so bili izvršeni z velikanskimi žrtvami, niso rodili zaželenega uspeha in je sedaj vsa sovjetska obramba na srednjem odseku razmajana ter Moskva resno ogrožena.

Na baltičskem bojišču so prodrli Nemci mimo Revala (Tallima) ter dosegli že estonsko-sovjetsko mejo ob Finskem zalivu. Tu se sedaj vodijo ogorčene borbe med odstopajočimi sovjetskimi četami. Tudi nemške čete, ki prodirajo v severni smeri ob Ilmenskem jezeru, so ponovno nekoliko napredovale. Ker so obenem tudi finske čete na Karelski ožini na več krajih prodrele ruske obrambne črte, se je položaj Leningrada ponovno zelo poslabšal in organizira sovjetsko poveljništvo že njegovo obrambo na poslednjih utrdbenih črtah.

Na južnem delu osrednjega bojišča so sedaj posebno ogorčene borbe na področju pri Vinici, kjer si skuša sovjetska vojska z neprestanimi protinapadi olajšati položaj. Nemško letalstvo pa je posebno na tem področju v zaledju sovjetske fronte povzročilo velik nered v prometu, tako da se sovjetske čete, odreza-

ne od oskrbe, tu najbrže ne bodo mogle več dolgo držati ter bo nemški ofenzivi odprta pot za prodor globlje v Ukraino. Nemške čete, ki prodirajo južno od Pripekških močvirij, so ponovno pridobile na terenu v smeri proti Kijevu.

Berlin, 17. jul. DNB je opoldne objavil, da je Smolensk v nemški posesti.

Berlin, 17. jul. d. Pri Smolensku so včeraj nemške čete dalje napredovale proti vzhodu. Ena sama nemška divizija je zapadno od Smolenska zajela 1000 sovjetskih vojakov, med njimi tudi šefa štaba neke divizije.

Kijev v plamenih

Berlin, 17. jul. u. Železniška proga iz Brizinska vodi preko Gomela v Berdičev še ni osvojena od nemške vojske, je pa ponekod uničena. To je proga, ki zalaga Stalinovo črto zapadno od Kijeva. Mesto Kijev je sedaj že pod ognjem nemškega težkega topništva in od daleč se vidi požari v glavnem mestu Ukrajine, ki so jih zaneli oddelki sovjetske vojske na umiku. Zavzetje Kijeva je pričakovati v kratkem kakor tudi padec Leningrada ni več daleč. (Piccolo.)

Prodiranje madžarske vojske v Podolju

Budimpešta, 17. jul. d. Kakor javlja madžarska telegrafska agencija, madžarske čete, ki se bore v Podolju, uspešno zmagujejo v ogorčenih borbah sovjetski odpor ter stalno napredujejo. Sovjetska vojska si obupno prizadeva zadržati to prodiranje in pošila sovjetsko poveljništvo neprestano v borbo nove oklopne oddelke, da bi ščitili pregrupacije desorganiziranih sovjetskih čet. Madžarski oklopni oddelki pa so doslej še vse sovjetske protinapade zavrnili in v sodelovanju z nemškimi četami izjalovili vse sovražniške poizkuse, organizirani se k novemu odporu. Kakor poročajo sovjetski vojni ujetniki, je sovjetska 12. armija pod poveljstvom generala Ovanova, ki so jo madžarske čete potisnile s Karpatov proti notranjosti Podolja, utrpela v teh borbah hude izgube.

Osvojitev Kišinjeva

Berlin, 17. jul. d. Nemške in rumunske čete so v brzem napredovanju 16. julija zvečer zasedle glavno mesto Besarabije Kišinjev. Mesto je padlo po kratki, toda ostri borbi. Nemško-rumunske čete so zajele mnogo ujetnikov. Velik del sovjetske posadke, ki se je postavila zavezniškim četam v bran, je bil uničen z vsem orožjem.

Boji v zraku

Berlin, 17. julija s. Kakor poroča DNB, sta dve nemški letali 15. julija zvečer napadli nekaj sovjetskih železniških postaj južno od Leningrada. Ze pri prvem sunku so nemške bombe udarile med tire in razdejale mnogo tovornih vagonov. Nastale so silne eksplozije, kar je bilo dokaz, da je bil zadet tudi vlak z municijo. Zračni pritisk pri teh eksplozijah je bil tako silen, da so ga občutili tudi v letalih, čeprav so bili visoko nad bombardiranimi objekti. Pri drugem sunku so bombe treščile na dolg tovorni vlak, ki mu je bilo priključeno tudi nekaj cistern z nafto. Izbruhnili je velik požar in nastalo je spet nekaj večjih eksplozij. Ob tej priliki je bilo eno izmed obeh nemških letal neznatno poškodovano.

Berlin, 17. jul. s. Po zadnjih obvestilih DNB obvladuje nemško letalstvo še nadalje nebo na vzhodni fronti. Nešteta so sedaj borbeni in lovski letala sovražnika, ki jih je nemško letalstvo uničilo, kakor je uničilo neštete železniške zveze in cestna križišča ter prometne zveze vseh vrst. Sovražne čete, ki se umikajo v notranjost države, so pod stalnim ognjem nemškega letalstva in je ustvarjanje novih defenzivnih sistemov v zaledju zelo oteženo zaradi aktivnosti nemškega letalstva, ki ne pozna odmora.

Berlin, 17. jul. d. Nemško letalstvo je tudi 16. julija v velikem obsegu podpiralo operacije nemških čet na vzhodnem bojišču in je izvršilo več zelo uspešnih napadov na sovjetske vojaške važne cilje. Kakor javljajo davi s pristojnega mesta, so nemška letala na južnem delu vzhodnega bojišča vzhodno od Vinice bombardirala sovjetsko oskrbovalno kolono. 14 sovjetskih tovornih avtomobilov, ki so bili nato-vorjeni z orožjem in municijo, je zletelo v zrak. Nemška strmoeglavna letala so bombardirala tudi železniške transporte, ki so prevažali vojni material in gorivo v sovjetske voje črte. Nadalje je nemško letalstvo prisililo 6 sovjetskih topniških postojank z dobro merjenimi bombnimi zadetki k molku.

Helsinki, 17. jul. d. Po finskih informacijah so nemška in finska letala izvedla zadnje dni ponovno uspešne napade na Kronštad in Leningrad.

Vojaški komisarji v sovjetski vojski

Stockholm, 17. jul. s. Moskovski radio je davi objavil, da je predsedništvo vrhovnega sovjeta izdalo odredbo o reorganizaciji politične propagande in o ustanovitvi vojaških komisarjev v rdeči vojski. Vojna, — pravi sporočilo, — je komplicirala

dolžnosti divizijskih in polkovnih poveljnikov. Zato jim je potrebna pomoč vojaških komisarjev ne samo v političnem, temveč tudi in predvsem v vojaškem pogledu. Zaradi tega je z odobritvijo odbora za državno obrambo in vrhovnega poveljnika sovjetske vojske predsedništvo vrhovnega sovjeta sklenilo:

1. Reorganizirajo se upravni uradi in odseki za politično propagando, ki se s tem spremenijo v upravne urade in odseke rdeče vojske.

2. V vseh polkih, divizijah, generalnih štabih, vojaških šolah in v drugih organizacijah rdeče vojske se ustanavljajo vojaški komisarji, v kompanijah, baterijah in konjeniških oddelkih pa politični voditelji.

Vojaški komisar je šef čet, prvi branitelj njihovih materialnih in duhovnih interesov. Vojaški komisar je »oče« polka. On mora ojačiti avtoriteto polkovnega poveljnika in nadzirati izvrševanje povelj višjih oblastev. Vojaški komisar mora nemudoma naznaniti višjim poveljništvom one poveljnike, ki ne izvršujejo ukazov in ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. On mora vzpodbujati vojake k borbi in storiti vse, da bodo povelja izvršena. Vojaški komisar mora poloviti strahopetneže, razširjavalce panike in dezertirje. Politični voditelji so odgovorni vojaškim komisarjem. Vojaški komisarji podpisujejo skupno z divizijskimi poveljniki vse ukaze.

Švedski prostovoljci na Finskem

Helsinki, 17. julija d. Kakor javlja finski radi, je dospel na Finsko prvi oddelk švedskih prostovoljcev. Ta oddelk tvori 64 mladih švedov v povprečni starosti 20 let, ki jim poveljuje neki kapetan. Vsi Švedi so dospel v uniformah.

Tudi hrvaški mornarji na poti na vzhod

Zagreb, 17. julija (Velebit) Včeraj ob 18. je pregledal vojskovodja Slavko Kvaternik v spremstvu italijanskih, nemških in hrvaških generalov oddelke hrvaških mornarjev, ki so se kot prostovoljci javili za borbo proti Sovjetski Rusiji. Kvaternik je imel ob tej priliki nagovor na mornarje. Prostovoljski oddelki hrvaških mornarjev odpotujejo danes iz Zagreba.

Oprema prostovoljcev

Rim, 17. julija u. Kakor poroča »Corriere della Sera«, bodo nosili člani španskega prostovoljskega ekspedicijskega zbora, kakor tudi vsi prostovoljski oddelki držav, ki niso službeno v vojnem stanju s Sovjetsko unijo, v bodoče vojaško uniformo nemške vojske s posebnimi označkami.

Letalski boji na zapadu

Stockholm, 17. julija d. Kakor javlja davi objavljeni komuniké britanskega letalskega ministrstva, je bila aktivnost nemškega letalstva nad Anglijo preteklo noč omejenega obsega. Nemška letala so bombardirala samo nekaj ciljev v vzhodni in jugovzhodni Angliji, predvsem v obalnem pasu. Bombe so povzročile nekaj škode na zgradbah. Število človeških žrtev ni veliko.

Britansko letalstvo je po poročilu letalskega ministrstva preteklo noč zopet preletelo razne kraje v severozahodni Nemčiji.

Berlin, 17. julija d. V noči na četrtek je angleško letalstvo skušalo z manjšimi silami prodreti nad severozahodno Nemčijo. Ob neugodnih vremenskih prilikah so britanska letala odvrkla bombe, ki so povzročile samo neznatno gmotno škodo. Med civilnim prebivalstvom je bilo manjše število oseb ranjenih. Tri sovražna letala so bila sestreljena od nemškega protiletalskega topništva ter nočnih lovskih letal.

Amsterdam, 17. julija d. Kakor javlja angleško uradno poročilo so letalski napadi na Anglijo v prvi polovici letošnjega leta zahtevali 41.900 smrtnih žrtev in 52.600 ranjenec.

Vojna na morju

Oslo, 17. julija d. Kakor javljajo z uradnih nemških mest, je bilo v prvih šestih mesecih letošnjega leta potopljenih 71 norveških ladij v angleški službi s skupno približno 246.500 tonami.

Priprave za novo francosko ustavo

Vichy, 17. jul d. Maršal Petain je včeraj predsedoval seji odbora za določitev nove francoske ustave. Član odbora Mistler je predložil svoj predlog glede spremembe oblike narodnega predstavnštva.

Aretacije komunistov v Franciji

Vichy, 17. jul. u. Uradni zastopnik je sporočil, da je policija pri ponovni preiskavi prostorov sovjetskega poslanstva v Vichyju našla tajno oddajno postajo, ki je bila skrita v kleti.

V Franciji je bilo aretiranih več tisoč agentov kominterne. Po zanesljivih informacijah je bilo izvršenih 19.000 aretacij. (Piccolo.)

Ponovno bombardiranje Malte

Odbit napad oklopnih vozil pri Tobruku — Topniški boji pri Uolkefitu

Glavni Stan Oboroženih Sil je objavil 17. julija naslednje 407. vojno poročilo:

V noči na 16. t. m. so naši letalski oddelki bombardirali letalska oporišča na Malti.

V Severni Afriki je bil na fronti pri Tobruku preprečen izvidniški poskus, ki so ga podvzela oklopna vozila sovražnika.

Naša letala so zadela utrjene postojanke v Tobruku ter sovražna letalska oporišča v Egiptu; v okolici Sive so bili bombardirani in s strojnimi obstreljevanji angleški oddelki in prevozna sredstva. Strmoeglavna

letala so napadla dva parnika v višini Marsa Lucha. En parnik s 1.500 tonami je bil zadet v polno ter se lahko smatra, da je bil potopljen.

Sovražnik je izvršil nove letalske napade na Bengazi in Tripolis, ki so povzročili neznatno škodo.

V vzhodni Afriki živahna aktivnost topništva v odseku pri Uolkefitu.

Naša podmornica, ki operira na Atlantiku pod poveljstvom korvetnega kapitana Ferdinanda Caida, je potopila petrolejsko ladjo z 8000 tonami.

Vodilna vloga Italije v borbi proti komunizmu

Berlin, 17. julija s. V članku pod naslovom »Obracun s prof. Uljanovom« objavljaj danes »Völkischer Beobachter« zanimiv članek svojega rimskega poročevalca, v katerem so jasno označena protiboljševiška načela, ki so bila od začetka dalje osnove fašističnega gibanja. Prof. Uljanov, kakor je Mussolini svoj čas imenoval Lenina, je bil ustanovitelj boljševizma in v njegovih načrtih, njegovih sistemih in napovedovanih je videl Mussolini takoj, še mnogo preden se je pričelo gibanje, ki ga je ustanovil, veliko nevarnost, pred katero je treba braniti civilizacijo. Ko so se rdeče zastave pozimi t. 1918-19 pojavljale po ulicah v Italiji, je bilo več ljudi, ki so rekli, da se ne bi mogel boljševizem uveljaviti v deželi, v kateri tako lepo in svetlo sveti sonce. V Italiji se boljševizem ni mogel uveljaviti. Italija je bila vedno po svoji naravni tendenci protiboljševiška. Fašizem je nastal v prvi vrsti kot protiboljševiška reakcija. V svojem boju proti boljševizmu ga ni pobijal samo kot idejo, temveč kot politično gibanje, kot politični faktor. Kmalu potem, ko je prišel fašizem na oblast, piše dalje članek, je postal boljševizem v italijanskem notranjem živ-

ljenju skromna zadeva, ki jo je povsem obvladala policija. Zato je ahko Italija kmalu vzpostavila s Sovjetsko Rusijo odnose z popolnoma realističnega stališča. Dne 30. novembra 1923 je deansko Duco pred zbornico podal najizčrnejša pojasnila glede razlogov, ki so Italijo privedli, da je priznala sovjetsko vladno. S tem pa se ni prenehal borba proti boljševizmu, v katerem je videl fašizem politično in moralno ideologijo, sistem vladavine in nevarnost za civilizacijo. Nemški novinar opozarja nato na celo vrsto govorov in člankov, ki jih je poslal Mussolini proti boljševizmu in proti voditeljem komunistične internacionale. Ti članki se vrste v čudoviti premii črti misli in volje vsa ta leta. Končno zagovarja pisec, da sta od dne 22. junija 1941 obe veliki revoluciji, fašistična in nacionalno-socialistična, v svoji odločilni in dokončni borbi proti temu velikemu strupu nar.dov »Danes se na vzhodni fronti italijanske in nemške divizije bore rane ob rami proti rdeči vojski in te divizije so izbrane predstraže teh revolucij, ki so na tem da dosežejo najsvetlejšo in najtrajnejšo svojo zmagov«.

Nemško vojno poročilo

Na vzhodni fronti se bori devet milijonov vojakov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. jul. Vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Z uporabo svojih zadnjih rezerv skuša sovjetsko vodstvo ustaviti naval nemške oborožene sile in njenih zaveznikov. Na vsej vzhodni fronti je v teku ogromna borba za odločitev. Okrog 9 milijonov vojakov si stoji tukaj nasproti v boju, čegar obseg presega vse zgodovinske predstave. Množijo se veliki uspehi.

Na južnem krilu so nemške in rumunske čete osvojile glavno mesto Besarabije Kišinjev.

Na morju okrog Anglije so uničila bojna letala 3000-tonski tovorni parnik in hudo poškodovala veliko trgovsko ladjo.

Zadnje noč so bila bombardirana letališča v Midlandsu. V hangarjih in zaklo-

nih so nastali silni požari in eksplozije. Druga bojna letala so z bombami obmetavala vojaške naprave v pristanišču Great Yarmouthu.

V noči na 16. julija je skupina nemških bojnih letal napadla pristanišče v Suezu in je povzročila požare v petrolejskih skladiščih ob južnem koncu prekopa.

Pri večerajšnjem poskusu angleških letal, da bi napadla nizozemsko obalo, so sestrelile patrnlne ladje 6, protiletalsko topništvo in tri sovražna letala.

Angleška bojna letala so odvrkla v pretekli noči na manjše število krajev v severozahodni Nemčiji neznatno število rušilnih in zažigalnih bomb. Nastala je samo brezpomembna škoda. Nočna lovski letala in protiletalsko topništvo so sestrelila tri izmed napadajočih angleških bojnih letal.

Nemško diplomatsko zastopstvo prispelo iz Moskve v Ankaru

Poslanik Schulenburg o vtisih s poti do turške meje

Ankara, 17. jul. d. Včeraj so prispela iz Moskve v Ankaru zastopstva osnih držav. Razen nemškega poslanika Schulenburga je prišel tudi transport podanikov osnih držav, ki so živeli v raznih mestih Sovjetske unije v svojih kolonijah. Tako je prispelo v Ankaru 237 Nemcev, 108 Rumunov in 103 Madžari. Snoch je zapustil Moskvu tudi francoski poslanik Bergery v spremstvu 43 članov francoskega poslanstva. Pričujejo, da bo francoski transport dospel na turško mejo 22. julija.

Ankara, 17. julija. (DNB) Dosedanji nemški veleposlanik v Moskvi Schulenburg je včeraj popoldne kratko po svojem prihodu v Ankaru sprejel v stanovanju poslanika Papena manjši rok zastopnikov nemškega tiska ter jim je podal kratko izjavo o svojih vtisih v Moskvi zadnje dni pred odhodom. Povedal je tudi nekatere zanimivosti o svojem potovanju iz Moskve do Leninskana, obmejne postaje ob sovjetsko-turški meji. Schulenburg je izjavil, da se je v Moskvi živeča nemška kolonija že na dan izbruhla vojne zbrala v poslopju nemškega poslanstva v Moskvi ter da se od tedaj ni več oddaljila s tega mesta do odhoda iz Moskve. Odhod nemške kolonije se je moral večkrat odložiti, ker so sovjetske oblasti aretirale več nemških delavcev, zaposlenih v leningrajskih industrijskih podjetjih. Sovjetske oblasti so se dalje časa obotavljale, da bi izdale dovoljenje za povratek v Nemčijo večjemu številu nemških podanikov. Slednjič so bili delavci v Leningradu le izpuščeni in čim so dospel v Moskvo, se je vsa kolonija 1. julija pripravila za potovanje do turške meje. Po petdnevni vožnji je posebni vlak dospel na omenjeno sovjetsko-turško obmejno postajo, kjer pa je bil nemški transport zopet zadržan za celih 10 dni, preden je od sovjetskih oblasti dospel dovoljenje za odhod s sovjetskega ozemlja. Nemški transport so zadrževali navzlic temu, da je na drugi strani meje že čakal transport sovjetskih državljanov iz Nemčije na prehod v Rusijo.

Nemški poslanik je na koncu še pripomnil, da bo danes (v četrtek) jutraj s posebnim letalom odpotoval iz Ankare v Hitlerjev glavni stan, kjer bo podal posebno poročilo.

Člani nemške kolonije, ki so potovali s poslanikom Schulenburgom, so pripovedovali o svojih vtisih na 4000 km dolgi vožnji do sovjetsko-turške meje. Pripovedovali so, da so videli množestvino sovjetske vojaške transporte, da pa vojakij nikjer niso kazali kakega navdušenja za vojno. Na vseh postajah so bili nalepljeni lepaki, ki pa niso več slikali vojne, ko skušali prikazovati v bruno črto korakajočemu javstvu kot »svojko patriotsko zadevo«. Posebno pozornost so pri potnikih zbujali lepaki na kolodvorih v Kavkazu, na katerih je bilo govora o izzvalnem razširjanju vesti, o defetistih itd., pred katerimi oblasti stoji. Najbolj pa so potniki občutili vojno na železniški postaji v Kursku v Ukrajini. Tu so 3. julija vozili mimo veliki sovjetski vojaški transporti na ukrajinsko fronto, toda spemljuječi sovjetski agenti so neprikrito izražali svoje razočaranje zaradi neuspehov sovjetske vojske, ki so jih nedvoumno izdajala sovjetska vojna poročila.

Italijanski konzuli na povratku iz Amerike

New York, 17. jul. Ir. Ladja »Westpoint«, ki je včeraj zapustila newyorško pristanišče z nemškimi in italijanskimi konzularnimi uradniki na krovu, bo prispela v Lizbono bržkone v enem tednu. Naknadno je bilo ugotovljeno, da je na krovu tudi več tajnih agentov ameriške policije, ki so preoblečeni kot mornarji. Pred odhodom kažejo na ameriške oblasti izvedle natančno kontrolo, ali so vsi odhajajoči uradniki do 15. julija plačali svoje davke v Zedinjenih državah.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Ostavka japonske vlade

**Mikado je poveril mandat za sestavo nove vlade dose-
danju min. predsedniku knezu Konoju**

Tokio, 17. jul. s. Službeno je bilo sredi objavljeno, da je japonska vlada podala ostavko. Cesar je ostavko sprejel.

Tokio, 17. jul. (Domej.) Predsednik informacijskega urada japonske vlade Nobufumi Ito je objavil sredi ostavki vlade princa Konojo naslednji komunikacije:

Sedanji japonski kabinet, ki ga je imenovala krona lani poleti, je od tedaj podvel vse najboljše, kar je mogel, za formulacijo in izvedbo japonske zunanje in notranje politike. Kabinet je ugotovil, da bi bilo potrebno najprej izpolniti in ojačiti z vso naglico notranjo strukturo Japonske, da bi se s tem omogočilo energično nadaljevanje japonske narodne politike. Ko je ugotovilo, da je potrebno globoke reforme vladne organizacije, je sklenil, da poda ostavko en bloc. Ministrski predsednik princ Fumino Konojo je sprejel ostavko svojih tovarišev na sestanku kabineta včeraj popoldne. Predsednik vlade je nato s svojimi tovariši ob 21. (lokalnega časa) odšel v cesarjevo rezidenco Haiaimo ter podal ostavko vlade. Kasneje je Nj. Velikanstvo ukazal predsedniku vlade, naj se še nadalje posveča državnim poslom, dokler ne prejme novih naredb. Ministrski predsednik je to odločitev takoj sporočil svojim tovarišem, v kolikor jih je mogel doseči.

Tokio, 17. jul. ir. Ob ostavki vlade so odstopili tudi vsi svetovalci bivše vlade. Med drugimi so odstopili šef informacijske službe vlade Komita, podtajnik notranjega ministrstva in šef tokijske policije.

Tokio, 17. jul. (Domej.) Mikado se je ob 15.05 (lokalnega časa) iz svoje vile Haiaimo vrnil v Tokio in je takoj nato sprejel v avdienci svojega privatnega čuvarja pečatov Koichija Kido, ki je bil prvi designiran kot kandidat za predsednika nove vlade. Pred to avdienco je imel sodbore starešin eno uro trajajočo sejo. Ob 15.15 (lokalnega časa) je odšel v cesarjevo palačo princ Konojo, ki ga je mikado po-

zval v avdienco. Po mnenju poučenih krogov je mikado ob tem sestanku ponudil princu Konoju mandat za sestavo nove vlade.

Tokio, 17. jul. d. Knez Konojo je sprejel nalogo, da sestavi novo japonsko vlado.

Tokio, 17. jul. rs. Čuvar državnega pečata Kido, ki je dobil od cesarja nalogo, da pripravi predloge za imenovanje novega ministrskega predsednika in nove vlade, je sklical za danes v cesarsko palačo konferenco vodilnih osebnosti japonske politike, med njimi več bivših ministrskih predsednikov ter bivše predsednike tajnega državnega sveta. Na tej konferenci, ki mora izgotoviti predloge za imenovanje nove vlade, bo obširno razpravljano tudi o mednarodnem političnem položaju. Čuvar državnega pečata upa, da bo lahko še zvečer cesarju sporočil konkretne rezultate konference.

Tokio, 17. jul. (Domej.) Japonski tisk je nemalo iznenaden zaradi nenadne ostavke vlade princa Konoje. Na splošno podčrtavajo vsi japonski listi domnevo, da ni verjetno, da bi bila ostavka Konojeve vlade v kaki zvezi s politiko, kakor je bila v osnovnih smernicah določena na zadnji imperialni konferenci. Nasprotno sodijo vsi japonski listi, da je treba iskati vzrok za odstop vlade v želji, da se prepreči, da bi mogla Japonska napraviti kak napačen korak, ter v želji okrepiti enotnost voljo japonskega naroda glede na sedanje težave.

»Niči Niči Shimbun« podčrtava v svojem komentarju vladne demisije zlasti velike uspehe, ki jih je dosegel Konojev kabinet, kateremu je zlasti uspelo ustvariti popolno harmonijo in enotnost naziranj med japonsko vlado in med vrhovnim poveljstvom vseh japonskih oborožitvenih sil tako na kopnem kakor tudi na morju. Nadalje podčrtava »Niči Niči« velike uspehe Konojeve vlade v prizadevanju Japonske za ustvaritev splošnega procvita vseh del na obsežnem prostoru vzhodne Azije.

48 ur prekiniti diplomatske odnose z Zedinjenimi državami, za prosto izmišljene in smešne.

Podaljšanje službe mornariških rezervistov

Washington, 17. jul. s. Mornariški minister Knox je odredil, da morajo vsi rezervisti vojne mornarice, ki so sedaj v aktivni službi, ostati na svojih mestih ves čas sedanje krize. Teh rezervistov je 37.000.

Ameriška vojska še ni pripravljena

New York, 17. julija d. Kakor poročajo iz Washingtona, je včeraj pred preiskovalno komisijo senata, ki se trenutno bavi z nedostatkami v ameriški oborožitvi, podal izvedeniški mnenje podtajnik v ameriškem vojnem ministrstvu Robert Patterson. Pojasnjuje članom komisije glavne nedostatke, ki jih navajajo razni kritiki ameriškega oborožitvenega programa je Patterson priznal, da je ameriška vojska sicer zadnji čas napravila velike korake k svoji izpolnitvi, da pa vendar ne more trditi, da bi bila danes že zadosti oborožena in pripravljena. Nadalje je priznal, da se je zaradi naglice, s katero se izvaja oborožitveni program, napravila ta ali ona napaka, da pa po njegovem mnenju vseeno kritiziranje ameriške vojske v tem obsegu, kakor je prišlo v navado, nikakor ni upravičeno. Nato je Patterson še izjavil, da bodo potrebni vsakomur novi krediti, ako se hoče ameriška vojska res dvigniti »do višine, kakršne nima nobena država v Evropi, in da bodo zlasti potrebne še velike žrtve za ojačenje letalstva, ki danes nikakor še ni na višini. Svoje izvedeniško mnenje je Patterson zaključil, da Amerika pač nikoli ne bo imela devolj municije, ako bo v polni meri upoštevala, kaj zahteva totalitarna vojna takega obsega kakor je sedanja vojna v Evropi.

Nova akcija izolacionistov

New York, 17. jul. d. Po informacijah washingtonskih dopisnikov nekaterih newyorških listov, kakor tudi po sodbih nekaterih radijskih komentatorjev nameravajo ameriški izolacionisti doseči, da se bo na eni prihodnjih sej kongresa v načelu glasovalo o ameriški udeležbi v evropski vojni. Po teh informacijah izolacionisti pričakujejo, da bo glasovanje vsakomur izpadlo negativno, s čimer se bo zelo omajal položaj sedanje vlade, ki Ameriko tira čim dalje bolj v vojno nevtrnost.

Irška nevtralnost

New York, 17. julija d. V včerajšnjem radijskem prenosu ameriške družbe Columbia B. C. iz Londona je irski senator Frank Mc Dermott obravnaval tudi vprašanje irske nevtralnosti. Mc Dermott je ob tej priliki izjavil, da vidi večina irskega prebivalstva dokaz za svojo resnično neodvisnost in državno svobodo v tem, da bi mogla ostati izven vojne ob strani Anglije. K temu pa je irski senator pripomnil, da je pač negotovo, koliko časa bo sedanja irska nevtralnost še lahko trajala, toda če bi Irška morala stopiti v vojno, bi bila neizogibno potrebna izpolnitev naslednjih dveh pogojev: 1. V vojno bi morala v tem primeru vstopiti tudi Amerika in sicer brez pridržka z vsemi svojimi silami. 2. Irška bi zahtevala zadostno oborožitev. Na koncu svojih izjavljanj je se dotaknil Mc Dermott tudi položaja, ki je nastal, ker se je Ameriki in Angliji pridružila tudi Sovjetska unija, ter je pripomnil, da je pač protisovjetsko razpoloženje na Irskem zelo močno ukoreninjeno. Iz vseh izjavljanj tega irskega senatorja je bilo mogoče jasno razbrati, da je vsaj on za to, da se Irška odreče svoji nevtralnosti.

Ostavka vlade na Kubi

New York, 17. jul. d. Današnji ameriški tujerazni listi poročajo iz Havane, da je zaradi nesoglasij, ki so nastala pri reševanju finančnih vprašanj v zvezi z uravnoteženjem proračuna, vsa kubanska vlada podala ostavko. V tukajšnjih političnih krogih sodijo, da bo predsednik kubanske republike Battista ostavko sprejel ter poveril sestavo nove vlade Saladrigasu.

Spopadi na meji med Perujem in Ekvadorjem

Buenos Aires, 17. jul. d. Po zadnjih vesteh iz Lime je zunanji minister perujske republike kategorično demantiral govorce, da bi prišlo do kakih novih incidentov na meji med republikama Ekvador in Peru. Skoraj istočasno je dospel iz Quita službeni komunikacije, ki poroča, da je prišlo v obsejnim odseku pri kraju Ungatto na reki Zagramilla do novih obmejnih incidentov. Po tem komunikaciji so perujske čete zopet skušale prekrčiti reko Zagramilla, ki tvori mejo med Perujem in Ekvadorjem. Pri tem poskusu je prišlo do borbe, ki je trajala eno uro.

Odhod italijanske vojske iz Ogulina

Zagreb, 17. jul. s. Oddelki italijanske vojske, ki je bila razmeščena v Ogulinu, so včeraj zapustili mesto. Prebivalstvo jim je za slovo priredilo prisrčne manifestacije. Ljudje so ob tej priliki vzklicali Italiji in njeni vojski.

Medtem je prišlo v Karlovac v zadnjih dneh nekaj nadaljnjih kontingentov hrvaških ujetnikov iz Italije. Sedaj se je že večina Hrvatov, ki so bili v italijanskem ujetništvu, vrnila v domovino. Bivši ujetniki pripovedujejo, da so z njimi v Italiji nad vse lepo ravnali.

Ukinitev pokojnih bivšim jugoslovanskim ministrom

Beograd, 17. jul. ir. Srbski komisarski svet je sklenil ustaviti vse pokojnine bivšim regentom, vsem bivšim članom vlad, bivšim državnim podtajnikom in drugim visokim funkcionarjem bivše Jugoslavije.

Bivši grški kralj se bo preselil v Ameriko

New York, 17. julija rs. »New York Herald Tribune« javlja iz Pretorije, da se je bivši grški kralj Jurij že naveličal bivanja v Pretoriji ter da se namerava preseliti v najbližjem času v Zedinjene države.

Gospodarstvo

Letošnji pšenični pridelek v Evropi bo bistveno večji kakor lani

Mednarodni poljedelski inštitut v Rimu je prejšnja leta v tem času že objavil prvo cenitev evropskega pšeničnega pridelka. Zaradi vojne in nepopolnih poročil pa objavlja letos šele približno cenitev in splošno poročilo, iz katerega posnemamo naslednje:

Vse evropske države, bodisi da so v vojni ali ne, so pokazale veliko prizadevanje za povečanje pšeničnega pridelka, kar je posameznim državam več ali manj uspelo, čeprav so bile padavine v pozni jeseni in v začetku spomladi preobilne, da bi se namera do konca izvedla. Uradne cenitve posejane površine v večini držav niso bile objavljene, verjetno pa je, da je bila zopet dosežena ali da je bilo celo prekoračena maksimalna površina 32 milijonov hektarjev, kakor je bila zabeležena v letu 1935.

Mrzla in vlažna zima s pogosto menjavo mraza in tajanja ni koristila posevkom. Nenavadno nizke temperature so trajale do pomladi. Na severu Evrope je bilo pre malo dežja, v Srednji in Južni Evropi pa preveč. Pogoste poplave so povzročile škodo v podunavskih državah. V maju pa so se posevki bistveno zboljšali in v juniju so skoro vse države, iz katerih so bili poslani zanesljivi podatki, javile ugodno stanje posevke, ki obetajo dobro srednjo letino.

Povprečni pšenični pridelek Evrope je znašal v desetletju 1930 do 1939 42,8 milijona ton, pri čemer je bil zabeležen maksimalni pridelek 49,6 milijona ton v letu 1938 in najslabši pridelek 37 milijonov ton v letu 1930. V lanskem letu je znašal pridelek nekega nad 37 milijonov ton in ni bil bistveno večji kakor v najslabšem letu 1930. Če upoštevamo povečanje posejane površine in okolnost, da pridelek na hektar ne bo manjši kakor v po-

vpreču zadnjih 10 let, lahko navzlic ne-navadnemu vremenu in navzlic okolnosti, da zaradi vojne ni bilo mogoče posevkom posvetiti enake pažnje kakor v normalnih časih, računamo za letino, ki se bo držala na višini 10-letnega povprečja, to je okrog 43 milijonov ton. Vsekakor pa bo letina bistveno boljša nego je bila lani.

Od ostalih vrst žita je rž bolj prenesla zimo kakor pšenica in obeta zadovoljivo letino. Tudi ječmen in oves kažejo dobro. Zakasnitev, ki je nastala zaradi mrzle pomladi ni bistveno vplivala na pričetek žetve.

Letina v Srbiji.

Iz Beograda poročajo, da bo po poročilih iz posameznih področij Srbije letošnja žitna letina znatno presežala lansko letino. Zlasti dobra bo letina v južnem Banatu, ki je pravno pripada Srbiji. Na področje Srbije odpade polovica žitnega pridelka prejšnje Jugoslavije, čeprav obsega Srbija v novih mejah le 23 odstotkov prebivalstva bivše Jugoslavije ter 33 odstotkov orne zemlje. Leta 1939 je od skupnega pridelka pšenice v višini 28,9 milijona metrskih stotov odpadlo na sedanje področje Srbije 15 milijonov metrskih stotov, od skupnega pridelka koruze v višini 39,5 milijona metrskih stotov pa 20 milijonov metrskih stotov. V tej zvezi poročajo nadalje iz Beograda, da je slika kmetijskega gospodarstva Srbije v pogledu živinoreje manj ugodna. Po zadnjem štetju je bilo na sedanjem področju Srbije sicer 1,3 milijona svinj in 4 milijone ovac, kar predstavlja 40 odstotkov skupnega števila bivše Jugoslavije, vendar je v Srbiji malo goveje živine in malo konj. Goveje živine je bilo 1.1938 le 1,1 milijona glav, konj pa le 140.000, v zadnjih letih pa je številčno stanje še nazadovalo.

ložila preko 400 milijonov lir v podjetja za javne naprave in je vpisala za 1 milijardo lir zakladnih bonov.

— **Tvornica Opel v nemškem vojnem gospodarstvu.** Največja nemška avtomobilska tvornica Opel je te dni objavila svojo letno poročilo za leto 1940, iz katerega so razvidne naslednje zanimive podrobnosti. Po ukinjenju produkcije osebnih avtomobilov, ki je imela za posledico, da je podjetje izvozne potrebe krilo iz svojih zalog, je velika tvornica v Rüsselsheimu, ki je prej izdelovala osebne avtomobile, skozi vse leto 1940 obratovala na novem področju, ki je bilo podjetju določeno zaradi vojne. Od poklicane strani je bilo upravi in delavstvu izrečeno priznanje za hitro reorganizacijo obratov in velik uspeh v kvalitativnem kakor tudi kvantitativnem pogledu. Drugo veliko Opelovo podjetje v Brandenburgju pa je v povečanem obsegu nadalje izdelovalo, kakor doslej, tovorne avtomobile. Produkcija avtomobilov, ki je že v letu 1939 nazadovala, se je v letu 1940 po številu skrenila na eno petino produkcije iz leta 1938. Občutno povečanje pa beleži podjetje pri produkciji nadomestnih delov. Promet je na tem področju narasel za nadaljnjih 16 odstotkov in je znašal lani 46 milijonov mark. Neposredni povod za večjo produkcijo nadomestnih delov je bila uporaba Opelovih vozil na vojnih področjih. Investicije, ki so že v prejšnjem letu narasle od 131 na 144 milijonov mark, so se ponovno dvignile na 149 milijonov mark. Lani je znašal čisti dobiček 5,2 milijona mark, s prenosom iz prejšnjega leta pa 23,6 milijona mark pri glavnici 60 milijonov, ki se bo sedaj na breme rezerv povečala na 80 milijonov. Neizplačane dividende ameriški delničarjem (General Motors) znašajo 8,2 milijona mark.

— **Tekstilna industrija v Lodžu.** Nemški listi objavljajo podatke o sedanjem stanju tekstilne industrije v Lodžu, kjer je bil prej center poljske tekstilne industrije. Na industrijskem področju Lodža je bilo po podatkih iz leta 1938 vsega 3493 tekstilnih obratov z 153.740 delavci. Po večini so bila to manjša podjetja in le nekaj je bilo velikih in modernih. Od 671 bombaznih tkalnic je zaposlovalo preko 10 delavcev le 194 podjetij. Od 70 predilnic in tvornic sukanca je zaposlovalo preko 10 delavcev le 30 podjetij, od 158 tkalnic svile 67 podjetij, od 571 pretilnic le 149 podjetij, od 470 predilnic za volno le 149 podjetij in od 626 izdelovalnic nogavic in rokavic le 101 podjetje. Ta manjša podjetja so skoraj v celoti likvidirana. Vsega bo ostalo le 300 vseh podjetij. Izločitev židov iz tekstilne industrije je že v celoti izvršena, čeprav je židom pripadalo povprečno 83 % vseh podjetij.

— **Pomanjkanje tekočega goriva v Zedinjenih državah.** Čeprav so Zedinjene države največji producent mineralnega olja na svetu, grozi v vzhodnih državah pomanjkanje tekočega goriva, in sicer zaradi tega, ker primanjkuje tankovskih ladij za prevoz iz zapadnih držav, kjer se pridobiva nafta. Mnogo tankovskih ladij je uvrščenih v službo za promet z drugimi državami, železnice pa ne zmorejo tako velikega prometa. Komisar za tekoča goriva Ickes je zaradi tega izdal okrožnico guvernerjem 16 držav na vzhodu, v kateri poziva guvernerje, naj izdadjo ukrepe za redukcijo potrošnje mineralnih olj vsaj za 20 odstotkov, sicer lahko nastopi pomanjkanje tekočih goriv v vzhodnih državah.

— **Prehrana Finske v vojni.** Navzlic temu, da se Finska še ni pravo pomogla od lanske vojne z Rusijo, vendar zagotavlja finški gospodarski minister Arola, da bo mogoče oskrbeti Finsko z živili v sedanjem obsegu do nove letine. Do srede junija je Finski uspelo uvoziti precejšnje količine žita preko Ledenegega morja (preko luke Petsamo). Določene količine žita pa sta Finski obljubili tudi Nemčija in Švedska. Oskrba s krompirjem je nezadostna, ker je imela lani Finska slabo letino, zato bo Švedska poslala Finski določene količine krompirja. Ker je Finska pred vojno uvozila večje količine sladkorja iz Danske in Nemčije, bo ostala sedanja kvota v višini 1 kg za osebo na mesec nespremenjena. Najobčutnejše je pomanjkanje mesa, ki ga ni dobili, zato je bila predpisana prisilna oddaja živine. Z izbruhom vojne je nastopilo tudi pomanjkanje rib, ker ribiči ne morejo na odprto morje. Trenotno pa je na razpolago dovolj sočivja.

Amerika pred usodnim korakom

**Japonska ne bo mirno gledala razširjenja ameriškega
vpliva v vzhodni Aziji**

Berlin, 16. jul. u. Churchill je naznanil angleškemu narodu, da je britanski vojaški dogovor s Sovjetsko zvezo prava zavezniška pogodba. Eden je porabil to priložnost, da je takisto zagotovil nekaterim dvomljivcem, da je bila pogodba podpisana preteklo soboto in da jo bo Anglija v celoti in z vso lojalnostjo izvajala.

Sedaj je vprašanje, ali bo Anglija skušala ustvariti čim prej zapadno fronto na kopnini, da bi na ta način olajšala pritisk, ki ga čete Nemčije in njenih zaveznikov izvajajo na vojske Sovjetske zveze, z drugimi besedami, ali bo Anglija poskusila napad na Španijo, da bi tako prisilila Nemčijo, da potegne del svojih čet z vzhodne fronte. V Berlinu mislijo, da je izključeno, da bi bila Moskva postavila tako zahtevo, ker bi ustvaritev zapadne fronte zahtevala vstop Zedinjenih držav v vojno. Amerika, kakor znano, resnično namerava, če ne že napasti Pirenejski polotok, pa vsaj polastiti se nekaterih kolonijalnih posesti Španije in Portugalske. Jasno je, da bi zasedba Azorskega in Kapverdškega otočja silno povečala vojaško pomoč, ki jo Amerika nudi Veliki Britaniji. Da se je Roosevelt odločil čim prej stopiti na stran Angležev in boljše-
vikov, ni nikakega dvoma. Izjave, ki jih je v terek podal Willkie, samo potrjujejo razkritja švedskih listov, ki so že javili, da ima ameriško brodogradnja na Atlantiku nalog začeti sovražnosti brez prejšnjega obvestila. Predsednik Roosevelt namerava postaviti kongres in s tem vso državo pred izvršeno dejstvo ter Ameriko zaplesti v oboroženi spopad proti silam osi. V Beli hiši so prepričani, da bi s takim postopanjem ne pomagali samo Veliki Britaniji, ampak predvsem Zedinjenim državam.

Vstop Zedinjenih držav v vojno bi po mnenju washingtonskih političnih krogov prinesel tudi popolno razjasnjenje položaja v Aziji v tem smislu, da bi se Japonska ne upala pasti Rusom v hrbet. Dejstvo, da je Moskva zavarovala z minami obrežje polotoka Kamčatke in svojo luko Vladivostok, kaže na to, da so v Kremli dobili v tem pogledu od predsednika Roosevelta čisto določena zagotovila. Nekateri osebnosti ameriškega političnega življenja tudi zagotavljajo, da bo kmalu prišlo do pomorskega sodelovanja Amerike na Tihem oceanu ne samo z Anglijo, ampak tudi s Sovjetsko zvezo. Organi Rooseveltove propagande zatrjujejo, da bi bila ameriška pomoč Rusiji natančno takega defenzivnega značaja, kakor je pomoč Zedinjenih držav Veliki Britaniji. Američani mislijo, da te pomoči Stalinu ne smejo odreči, zakaj, ako bi Nemci prodrli do vzhodne Sibirije, bi od tam lahko napravili zadnji napadalni skok, kakor bi ga lahko napravili z britanskega otočja, ako bi se nemški silam posrečilo zavzeti to izhodišče. Z drugimi besedami, treba je preprečiti, da bi Zedinjene države in zapadna poluta sveta ne prišla v opasnost. Zato je neobhodno potrebno, da se s vojni trden angleško-ameriško-ruski blok.

Po vsej priliki pa so ta prizadevanja račun brez krčmarja, kajti Japonska gotovo ne bo mirno gledala tega širjenja vpliva Zedinjenih držav v vzhodni Aziji.

Izpremembe v vodstvu ameriške vojske

New York, 17. jul. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je šef ameriškega generalnega štaba general Marshall podpisal odlok o važnih izpremembah v osebju na vodilnih mestih ameriške vojske. Nad sto visokih častnikov bo premeščenih. Marshall utemeljuje svoj odlok s potrebo, da se zaneše več borbenega duha v ameriško kopno armado. Nadalje je bil general Andrews, sedanji poveljnik ameriškega letalstva na Antilemskem otočju, imenovan za vrhovnega poveljnika vseh ameriških oboroženih sil na Antilih, kakor tudi v ameriškem pasu ob Panamskem prekopu.

Predlog za gospodarsko unijo Karibskih otokov

New York, 17. jul. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je bil predsedniku Rooseveltu predložen predlog gospodarskih strokovnjakov vlade, po katerem naj bi Zedinjene države vsa otočja Karibskega morja združile v nekakšno gospodarsko unijo in sicer z utemeljitvijo, da se tem otokom prirahno neugodni gospodarski pretresljaji, ki jih prinaša sedanja vojna. Med očetega novega ameriškega imperialističnega načrta se navajajo tudi znani poborniki New Deala, Taussig, Tugwell in drugi. Načrt o združitvi Karibskega otočja določa tudi tesno sodelovanje med Anglijo in Veliko Britanijo. Ta unija bi obsegala predvsem otoke Kuba, Haiti, Jamajca, Santo Domingo, Portorico in Deviške otoke. Načrt določa carinsko unijo med to otoško skupino na eni ter med Zedinjenimi državami in Veliko Britanijo na drugi strani. Na koncu skušajo zasnovatelji tega načrta utemeljiti svoje predloge, da je nezadovoljstvo prebivalstva, ki je je povzročila gospodarska stiska, take narave, da bi utegnili »motiti realizacijo ameriškega oborožitvenega programa, v kolikor se nanaša na prostor Karibskega morja«.

Mine ob obali Filipinov

New York, 17. jul. d. Včeraj popoldne je ameriško mornariško ministrstvo obvestilo, da so bile položene mine pred vodom v zaliv glavnega mesta Filipinov, Manille, kakor tudi pred zalivom Subig. Obvestilo ameriškega mornariškega ministrstva pripominja, da bo mogoča v bodoče plovba v ta dva zaliva le v dnevnih urah. V zaliv Subig, kjer je zasidranih več ameriških vojnih ladij, je v bodoče prepovedan vstop za vse privatne ladje.

Kakor pripominjajo k odluku ameriškega mornariškega ministrstva, so se z vso naglico pospešila dela za ureditev novega letalskega oporišča Cavite, ki je veljalo že 6 milijonov dolarjev. Dasi je to oporišče šele na polovico dograjeno, so bile tjakaj že dirigirane eskadrilje ameriških letal, ki bodo prevzele patrolno službo.

Zadrževanje japonskih ladij v ameriških lukah

Washington, 17. jun. (DNB). Kakor poroča agencija Associated Press, je japonski poslanik v Washingtonu včeraj izjavil, da je japonska vlada izročila ameriškemu zunanjemu ministrstvu demaršo zaradi zadrževanja nekaterih japonskih ladij v lukah zapadne ameriške obale, kakor tudi v Panamskem prekopu. Službeni zastopnik ameriškega zunanjega ministrstva je odgovoril, da so ukrepe, zaradi katerih je bil zadržan odhod japonskih ladij, narekovale zgolj lokalne okoliščine. Uradni zastopnik japonskega poslaništva v Washingtonu je o izjavi japonskega poslanika izrecno poudaril, da ne znači protesta, marveč je bil njen namen zgolj pospešiti proceduro za odpremo japonskih ladij.

Demanti o prekinitvi odnosov z Nemčijo

Bern, 17. jul. d. Kakor poroča francoska poročevalska agencija iz New Yorka, so ameriški radijski komentatorji označili za neutemeljene vse zadnje dni izširjene govore o možnosti skorajšnje prekinitve diplomatskih odnosov med Nemčijo in Zedinjenimi državami. V avtoriziranih nemških političnih krogih označujejo vesti, ki so bile raztresene zlasti v New Yorku in Londonu, češ, da namerava Nemčija že v teku prihodnjih

V Vegovi ulici nimajo počitnic

Bežen pogled v popravljavnico šolskih uspehov, ki jo vsako leto prirede profesorski kandidati

Ljubljana, v juliju

Zaprta so se težka vrata in tiho je postalo v šolskih klopih. Zadržalo in zapalo je življenje v njih.

Na gimnaziji v Vegovi ulici pa se je te dni iznova začelo živahno otroško vrvenje. Nekako čudno se sliši ob tem času šolski zvonec, ki odjekne vsako jutro po hodnikih in razredih — kakor da niso počitnice. Na gimnaziji v Vegovi ulici nimajo počitnic.

Te dni so naši profesorski kandidati tu začeli z rednim poukom — s počitniškim tečajem za otroke, ki imajo izpite ali ki ponavljajo razrede. Blizu 100 učencev že šteje ta počitniška šola in še vedno prihajajo novi k vpisovanju. Na hodnikih šole je ves dopolden živahno vrvenje. V razredih pa se pridno dela. V eni sami šolski sobi sta po dva ali celo trije razredi. Noben razred ne šteje več kakor 6 učencev, nekateri samo po enega. To so deficitni razredi.

Majhna skupina deklic — nižji razred za matematiko — sedi v prvih dveh klopih ob tabli. Skrajšano množenje in deljenje še zmerom delo pravljalcev. Učiteljica razlaga počasi, nazorno, vsaki posebej. V zadnjih klopih ponavljajo zgodovino. Na drugi strani sestavljajo nemške stavke. Posamezne skupine delajo tiho in

obzirno, da ne motijo drug drugega. Nemirne, skuštrane glave dečkov in deklic se kar same od sebe obračajo od knjig proti oknom, ki so odprta in skozi katere si je v sobo svetel ljubiški dopolden. Spodaj drdajo vozovi, slišijo se vzkliki, smeh, koraki. Počitnice z vso svojo mikavnostjo gredo mimo in ni lahka stvar, sedeti celo uro mirno pred knjigo in ponavljati nepravilne glagole ali matematična pravila, ki se ti zde popolnoma odveč. Največ preglavice delata matematika in nemščina — to sta predmeta, ki zahtevata vsako leto največ trtežev.

Učenci, ki imajo izpit iz enega predmeta, imajo po eno uro pouka na dan in dve uri učenja pod strokovnim nadzorstvom. Tisti, ki imajo dva predmeta imajo po dve uri pouka in dve uri učenja, tako da prebijajo vsak dan po štiri ure v šoli. Poučuje 20 brezposelnih profesorskih kandidatov. Večini njih je počitniški tečaj edini vir dohodkov. Mnogi izmed njih ne morejo domov in so brez vseh sredstev za življenje. Z vso vestnostjo se posvečajo vsakemu učencu posebej. Tako so imeli lani naravnost sijajen uspeh — izmed vseh izpitnikov, ki jih je bilo okoli 90, en sam ni napravil izpita.

Za ves tečaj, ki traja tisto do izpita, se plača z vpisnino vred 120 lir, revnejši učenci imajo popust.

Konj se je vrnil...

Vesela, pa obenem zgovorna zgodnica iz današnjih dni

Saj se spominjate prvih prevratnih dni? Ko se je podiralo staro in novo še ni bilo jasno. Vsak zase, še tako neznan, skromen delček skupnosti je nosil v sebi in doživljal zgodovino na svoji koži, doživljal svoj veliki roman. Mnogo težje je tiste dni z naglim peresom pisalo življenje, ki je prehitevalo samo sebe.

Kako smo se lovili, spraševali! Kako smo grabili za časopisom! Tiste dni so nam postregli ne le z odgovori, vse bolj so se v njih oglašala vprašanja.

Slavna zadnja stran je čez noč dobila isto važnost kakor prva. Prva s svetovnimi dogodki in zadnja kot najboljša priča domačih razmer. Vsa najvažnejša trenutna poglavja domačega življenja si prebral na njej. Stolpci malih oglasov so rasli. Da, iskali smo tiste dni človeka in žival sta bila tedaj v ospredju zanimanja. Človek in žival sta odšla z doma, z domačije in bila sta kom bog ve kje! Oba nad vse dragocena. Čigava vrednost je bila večja? Povedali so mali oglas Seveda ste jih brali: za povrnitev nastalih stroškov, javite, prosim, na naslov, če karkoli veste o pogrešanem sinu, četru, bratu, možu — za povrnitev stroškov in nagrado od skromnih stotakov do uvaževanja vrednih tisočakov sporočite prosim na naslov, kje se nahaja moj konj...

Doma so stale nezrele ledine, človek in žival sta bila zdoma pogrešana. Zbeganj svojci doma so žalovali, iskali, povpraševali...

A konj v teh časih? Mastnih nagrad! In medtem ko se je po dohodu razgubila množica iskalcev živine, ko so se na mejah predrzno premikali tihotapci visoko cenjene živine in za ogromne denarje vnovčevali tujo, prislepčevano in ukradenko živino, se je moral človek v starih čunjah, z ožujenimi nogami in praznim želodcem prebijati proti domu. Kakor so se ljudje počasi vračali — tedni in meseci so potekali v negotovosti, mnogo gorja so nabrali na tisti življenjski poti — tako se še dan za dnem vrača živina.

Z živino je marsikdo, tudi tak v navidez pošten sukni, poskusil svojo srečo! V meglemen, oblačnem jutru se je ob cesti, ki drži z Dolenske pod Ljubljanskim gradom znašel utrujen konj, ki je že nekaj tednov skrit in utajen opravljal tlako nekje na lepo urejenem posestvu častivrednega gospoda pod Gorjanci. Zelo so ga iskali, lepega, pridnega rjavca. Njegov voz in vprego so našli, a za konja so dejali, da ga ni. Ne, ni ga bilo, dobro je bil skrit na odmaknjem posestvu. Pravi lastnik pa za dragoceno živinico ni popustil in odnehal, dokler ga ni našel in izročil ga je svojemu hlapcu. Odločno sta hlapec in hlanca vajeni rjavca zakoračila po dolenskih cestah proti belemu mestu. Gospoda, ki je konja utajil, so povabili, naj si gre pogledat, kako bo konj sam našel

svoj hlev. Ne, temu pozivu se gospod ni odzval. Sama sta hlapec in konj koračila po cesti. Z rokami v hlačnem žepu je hlapec zadovoljno počvžgaval in pod Gradom je spustil povodec: konj naj sam poišče, kje je njegov dom!

Lepo, kakor dobra stara prijateljica sta koračila po belih cestah, vse bolj je živinica kazalo, da se te znašio na domačih tleh. Ni bilo vajeno mehke, zorane zemlje, trda, kamnita tla mestnih cest in težka vprega — to je bil njegov svet!

V prvih jutrnjih urah sta zavila v svojo ulico. Postala sta ob prvi sosedovi hiši. »No, kaj pravite, je pravi ali ni?« se je ustavil hlapec ob prvem sosedu. Možak, njegova ženica in otročaji so prihiteli na cesto, ogledovali živinico od spredaj, od zadaj, z leve in desne...

»Da, pravi bole« so pritrjevali drug za drugim.

»Pokažite še malo!« jih je pozval hlapec, »videli boste!«

»No!« je pozval rjavca. Krenila sta. Z vnetim pričakanjem je soseska sledila s pogledi.

»No!« je menil hlapec, ko je rjavec počasi, pa z vso gotovostjo po obsežnem, dolgem dvorišču zakoračil v hlev in se uvrstil kot zadnji od sedmih pogrešanih v svojo dolge tedne prazno stajo. Za njim se je vsula v hlev vsa soseska z domačimi vred.

»Eh, mnogo me je stalo,« je menil gospodar, ko je svojemu rjavcu naložil dober zaloga v jasli. »Pa nič zato, da so le vsi doma! Le škoda, da tega ni videl njega samozvani začasni gospodar!«

Nesreče pri obiranju sadja

Novo mesto, 16. julija

17letni posestniški sin Alojzij Gorenc iz Velikih Vodenic je pri obiranju češenj tako nesrečno padel z drevesa, da si je pri padcu poškodoval zelo težko obe roki. Tudij 11letni šolar Henrik Smrke iz Kaminega potoka pri Trebnjem je po nepredvidnosti padel s češnje in si pri tem težko poškodoval desno roko. Prav resne in nevarne poškodbe pa je pri padcu s češnje dobil 38letni posestnik Jože Zorko iz St. Petra pri Novem mestu. Zorko je tako nesrečno padel na tla, da si je poškodoval hrbtnico ter je moral biti nemudoma prepeljan v bolnico, kjer se pa sedaj že nahaja izven nevarnosti. Tudi ostala dva ponesrečena sta bila prepeljana v bolnico usmiljenih bratov v Kandiji.

Društvo inženjerjev v Ljubljani ponovno prosi vse svoje člane in ostale inženjerje bivačaje na ozemlju Ljubljanske pokrajine, ki so sedaj brez zaposlitve in se niso odzvali njegovemu pozivu, da mu javijo svoj naslov in navedejo vse važnejše okolnosti. Dopise je poslati društvu na naslov: Ljubljana, Beethovnova ul. št. 2.

Letošnja pevska tekma v Operi

Kakor lani je tudi letos ljubljanska opera izvedla eksperiment glasovnega tekmovanja, ki naj bi služil kar najbolj uspešni selekciji pevcev ter sočasno dal možnost odkrivanja dobrih glasovnih materijalov, ki bi sicer morda ostali skriti ter bi nikoli ne bili deležni potrebne izobrazbe. Da je takšni način umesten, je že pokazala lanska tekma, pred njo pa že mnoga tekmovalna v raznih gledališčih tujine. Lanski tekmovalci, oziroma tekmovalke so nekateri začeli s pevskim študijem (Džangova, Herčeva in Bogdana Stritarjeva) in že doslej pokazali prav lepe uspehe, ki zagotavljajo ugodni nadaljni razvoj ter potrjujejo s tem pravilnost omenjenega tekmovalnega.

Tudi na letošnjo tekmo se je prijavilo veliko število udeležencev, izmed katerih jih je bilo za večerni nastop izbranih 22. Med njimi jih je bilo nekaj, ki zaslužio pozornost ter kažejo, da imajo pevsko šolanost. Predvsem je to Joža Šegedin s simpatičnim lirskim glasom in izrazitim smislom za kultivirano podajanje; zapel je Puccinijev »Bohème« in še dodal Pavčičev »Pred durmi«. Da je že prestopil prag pevskega šolanja, je pokazal tudi Čuden den Drago, ki ima prav lep glasovni material in tudi smisel za pravilno interpretacijo, kar je pokazal v »svetlini arije« iz Bizetove »Carmen« in v podoklic iz Verdijskega »Trubadurja«. Podobno stopnjo je pokazal tudi Miro Gregorin, katerega glasovni material je obsežen in poln, dalje Milena Dobrškova, Rado Garibald, katerega voluminozni glas je prav lepo barvan in Jože Šutej, ki mu je material prav dober in sveže zveneč. Iz navedenih,

mislim, bi se dalo v dobri pevski šoli marsikaj narediti in je verjetno, da se bo iz katerega mogel razviti pevec ugodnih kvalit. Na vsak način bi bilo pravilno, če bi se jim nudila možnost pevskega izobraževanja, ter bi se s tem povečala možnost potrebne selekcije.

Razen teh pa so bili na tekmi še nekateri, ki sicer niso pokazali istega nivoja po kvaliteti in kvantiteti glasovnega materiala, pa bi vendar bilo zanimivo, ali in kako bi se razvili v primeru pevskega šolanja; jasno je namreč, da pri takšnih ne more odločiti le enkratno slišanje, ker so jih pri cmenjenem pevskega nastopu utegnili ovirati najrazličnejši razlogi, ki jih ne poznam, na katere pa lahko upravičeno sklepam. Med temi navajam zlasti nekatere: Regino Osterčev, Aleksandra Boštjančiča, Anico Čepejevo, ki je že enkrat s študijem prišla in nehala, Jožeta Leskovaška, Milana Kacijana in Hieronima Zunca. Kajpada ne bo napak, če tudi ostali poskušajo s potrebnim izobraževanjem (Zivonikova, Stergarjeva I. dr.). Pri njihovem izvajanju vtis ni mogel biti toliko zadovoljiv in izrazit, da bi izkazal evidentno povoljen glasovni material. To je nekaka pregledna in kratka slika letošnjih tekmovalcev, izmed katerih se bo ta ali oni prav gotovo uspešno razvil.

Po splošnem videzu je letošnja pevska tekma uspela pozitivno in je letošnje delovanje ljubljanske opere zaključila relativno malone ugodnejše kot poslednja operna premiera. Kajti imeli smo vsaj vtis, da je med Slovenci še marsikaj sposobnega in da se nam še nadalje obeta živahno pevsko udejstvovanje.

Spominu Jakoba Gallusa

Danes poteče 350 let, odkar je umrl Jakob Gallus-Petelin, eden naših največjih rojakov, ki so ponesli slavo našega imena v širni svet.

Jakob Gallus se je rodil leta 1550. na Kranjskem, kakor domnevajo, v Ribnici. Klasično in glasbeno izobrazbo je dobil v šoli v stškem samostanu, ki jo je obiskoval v letih 1560—1565, dalje pa se je solal še v Zwettlu in Melku (od oktobra 1566 do 1570). V Melku je prišel v dvorni pevski zbor, kjer je deloval do leta 1574. Prepotoval je Moravsko, Češko in Slezijo, nato pa je v Olomouci stopil v službo škofa Stanislava Pawlowskega kot kapelnik. L. 1585. se je preselil v Prago in ostal tam do svoje smrti (18. januarja 1591). V Pragi je bil kantor pri cerkvi sv. Jana na Brehu, kjer je bil tudi pokopan. Zložil je 517 skladb, največ maš in motet za cerkev, dve zbirki latinskih madrigalov in nekaj svetnih pesmi, vse a capella v polifonskem slogu.

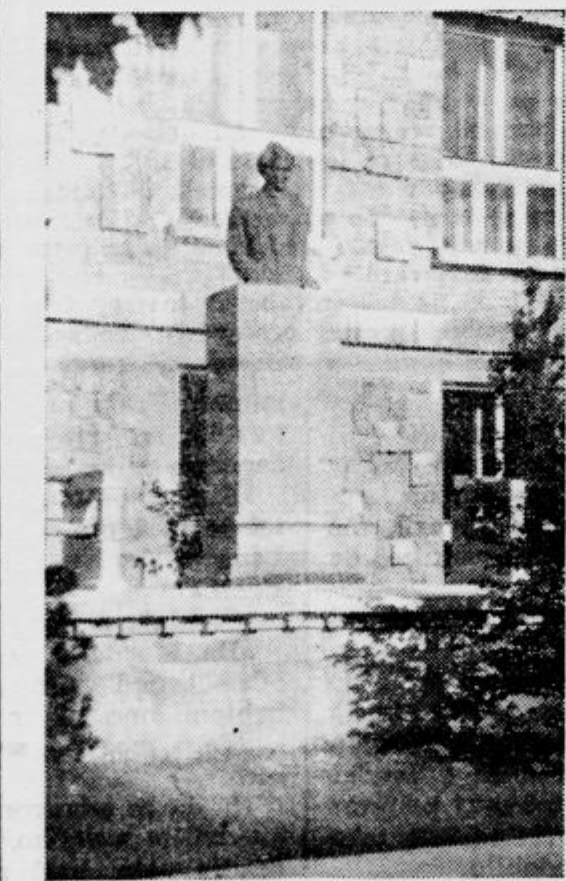
Glasbena Matica je spomin velikega tvorca počastila pred mesecem dni o priliki svojega vokalnega in simfoničnega koncerta.

Spomenik dr. I. Prijatelja

Pred novo univerzitetno knjižnico je postavilo Slavistično društvo spomenik pokojnemu univ. profesorju in pisatelju dr. Ivanu Prijatelju. Spomenik je delo kiparja Franca Goršeta. Kakor so pred poslopjem Glasbene matice postavili že mnogo spomenikov naših zaslužnih glasbenikov bomo verjetno tudi na nasipu pred knjižnico v bližini bodočnosti odkrili še marsikateri spomenik našim pokojnim pisateljem

Spomenik dr. Ivana Prijatelja pred visokošolsko knjižnico ob Vegovi ulici

Bronasti lik pokojnika na karmenitem podstavku. Kipar ga je upodobil v drži predavatelja. Spodnji del je iz brušenega kamna in nosi napis: DR. IVAN PRIJATELJ 1875—1937 LEPOTO KNJIGE SLOVENSKE PRAVIČNO PRESOJAL LJUBLJ. GORECE VNTO OZNANJAL

Ne prespíte nobenega dne!

Neki Američan, ki je umrl v lepi starosti 80 let, je imel to manijo — pa kateri Američan nima svoje manije? — da je točno sproti preračunaval, koliko časa je kje izgubil s čakanjem. In pred zaključkom svojih računov je dognal, da je v vsem svojem življenju s čakanjem izgubil 10 let.

Na prvi pogled se zdi ta številka pretirano visoka, v resnici pa vendar najbrž drži. Pogledimo si približno življenje povprečnega človeka. Zjutraj čaka na zajtrk, morda celo, da mu prinese očičene čevlje. Pred odhodom v službo na vogalu čaka na tramvaj. V pisarni ga pokliče šef zaradi nekega pojasnila, a ker je prav ta trenutek sprejel neko spoštovanja vredno stranico, mora 10, 15 minut čakati pred njegovimi vrati. Ko pride opoldne domov, je treba potpeti na kosilo. Zvečer ima sestanek s prijatelji v kavarni, a če je sam vreden in se drži dogovorjene ure, bo moral spet čakati na družbo. Če se je razdolgčasil in je sam ostal v lokalu, se bo nazadnje morda odločil, da počaka do policijske ure. Tako človek čaka brez konca in kraja. Da nazadnje prečaka dobesedno del svojega življenja.

To čakanje je človeku polagoma prešlo v meso in kri. Da nas že vsakdanji govor izdaja, kako smo se ga privadili. Steherni otrok pravi: — Kadar bom velik — in resnično nestrpno čaka kdaj bo dorasel, da bo lahko tudi on nekaj napravil, da se bo morda maščeval nad svojim starejšim bratcem ali nad »osedovim Janezkom, ki mu je po njegovem občutku storil krivico. Potem pride v šolo in pravi: — Ko bom končal 4 razred poidem v gimnazijo — in spet čaka da pride vse kakor si je želel. Potem ko napravi maturo in diplomo na univerzi, pravi spet: — Kadar nastopim službo, si bom kupil fotoaparat — in spet čaka na ohoje. Na službo in na

fotoaparat. Ko dobi službo, začne čakati, kdaj se bo nabralo dovolj let, da lahko stopi v pokoj. a ko nazadnje pride med pensioniste in ga duši nuda, čaka spet, kdaj ga bo smrt rešila bremen.

Tako je vse naše življenje napol samo v čakanju in pričakanju. Če nam gre dobro, čakamo v strahu, da bo nekaj hudega prišlo nad nas; če se težko prebijamo, čakamo boljših dni. In ko tako neprestano stremimo v bodočnost, skoraj ne opazimo sedanosti, ki gre pravkar mimo nas. V misli na jutrišnji dan samega sebe neprestano opeharjamo za življenje, kakršno je. Pogostokrat smo podobni človeku, ki je kupil najdražjo vstopnico za operno predstavo, a medtem ko se z odra in iz orkestra vsipajo najlepše melodije, je v mislih ves zaposlen z jutrišnjo sejo upravnega sveta.

Ne moremo pa hkrati služiti dvema gospodarjema, ne moremo biti računarsko zaposleni s prihodnostjo, če hočemo izkoristiti in užiti današnji dan. Nepočakano pred tem, kar mora priti, je krivda, da roparsko ravnamo s svojim časom. Čas pa je tista najdragocenejša kovina, ki je ne moreš dajati v hranilnik — izkoristiti ga moraš zdaj, ta trenutek, ko ga imaš, sicer ti na veke uide. Dobršen del skrivnosti, kako si uredimo zadovoljino in srečno življenje, je v tem, da znamo smotno izkoristiti sleherni trenutek in da od samih sanj o bodočnosti ne prespimo današnjih dni.

Ureditev potrošnje racioniranih življenjskih potrebščin

Ugotovili smo, da se gostinski obrati, ki dajejo hrano, ne drže navodil glede oddaje najvažnejših racioniranih življenjskih potrebščin.

Zato opozarjamo prizadete, da smejo nestalni gostje brez živilske nakaznice doiti od racioniranih živil le kruh, in to največ za dobo dveh dni. Nato pa prejmejo živilske nakaznice, ki velja za čas bivanja v pokrajini.

Nihče ne more dobiti v gostinskih obratih juhe z rižem ali testeninami, če nima odtisne živilske nakaznice. Zato so veljavne tudi živilske nakaznice vseh ostalih pokrajin Kraljevine, tako da se lahko teh nakaznic poslužijo nestalni gostje za hranjenje v gostinskih obratih.

Za nestalne goste se morajo smatrati samo tisti, ki pridejo iz drugih pokrajin Kraljevine, v nobenem primeru pa ne prebivalci Ljubljanske pokrajine, ki morajo vedno imeti pri sebi utrežajočo osebno živilske nakaznice.

Iz tega sledi, da prebivalci Ljubljanske pokrajine ne bodo v nobenem primeru mogli dobiti kruha ali juhe v gostinskih obratih, če nimajo lastne živilske nakaznice.

Slednjič opozarjamo gostinske obrate, da morajo za vsak obed vsakokrat odstriti od živilske nakaznice ustrezajoči odrezek za kruh, riž ali testenine. V ta namen so vsi odrezki za kruh deljeni v dva dela, tako da lahko služijo za kosilo in večerjo za vse dni v mesecu. Za riž ali testenine v juhi velja tako odrezek za testenine kakor tudi odrezek za riž, kakor pa kuhinja razpolaga z živili.

Veljavni so le odrezki tistega dne, ko gost obedi, ali naslednjih dni; nikakor pa ne odrezki, ki so starejšega datuma in so torej zapadli.

Naslednji mesec bodo gostinski obrati dobili živila na podlagi števila odrezkov, ki so jih nabrali prejšnji mesec.

Prehranjevalni urad

Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Obnovite naročnino!

SPORT

Pet najboljših v prvi polovici sezone

Lestvica izbranih slovenskih atletov do 15. VII. 1941

Po nedeljskem atletskem mitingu SK Planine, ki je bil že četrti zaporedni »v lastni režiji« — konkurence od drugod, ki bi morda pognala atletom kaj več krvi v ude, v časih od aprila dalje ni bilo — so pri Slovenski l. atletski zvezi sestavili lestvico petorice najboljših atletov v prvi polovici letošnje sezone.

V danih razmerah in vsega, kar je bilo nemotnemu razvoju atletike v teh časih v napoto, ter skromnih priložnosti, ki so jih imeli, da bi se lahko čisto brez skrbi posvetili svojemu delu na terenu, so nize navedeni letošnji najboljši rezultati več kakor samo zadovoljivi. Naj ostanejo zabeleženi že zaradi tega, da se bo pozneje kdaj lahko videlo, kako so si ljubljanski trije klubi v najbolj nemirnih dnevih prizadevali, da bi tekašišča obdržala svoje aktivne prišaste in tudi ono žal tako redko občinstvo. Takale je slika:

100 m: 1. Lušicky (Planina) 11,2, 2. Račič (Hermes) 11,4, 3. Polak (H) 11,4, 4. Kolenc (H) 11,5, 5. Sodnik (Ilirija) 11,6; 200 m: 1. Račič (H) 24,7, 2. Lušicky (P) 24,9, 3. Polak (H) 25,0, 4. Bratož (P) 25,2, 5. Kraner (P) 25,2;

400 m: 1. Oberšek (I) 52,8, 2. Skušek (P) 55,0, 3. Glonar (I) 55,3, 4. Pleničar (I) 55,5, 5. Kraner (I) 56,2;

800 m: 1. Košir (I) 1:59,0, 2. Jovan (P) 2:08,0, 3. Glonar J. (I) 2:08,3, 4. Potočnik (P) 2:10,3, 5. Magušar (I) 2:12,4;

1500 m: 1. Košir (P) 4:12,2, 2. Potočnik (P) 4:23,0, 3. Glonar J. (I) 4:23,2, 4. Sra- kar (H) 4:23,4, 5. Jovan (P) 4:39,6;

5000 m: 1. Kien Lado (P) 16:37,4; Daljina: 1. Nabernik (P) 613, 2. Bačnik (P) 610, 3. Polak (H) 610, Lončarič (P) 608, 5. Branišelj (I) 596;

Višina: 1. Bratovž (H) 170, 2. Slanina (H) 170, 3. Počak (H) 165, 4. Mihelič (P) 165, 5. Čuček (H) 165;

Skok s palico: 1. Bratovž (H) 340, 2. Pribovšek (I) 330, 3. Janež (P) 330, 4. Gašparšič (H) 310, 5. Glavič (H) 300, 6. Milanovič (I) 300;

Troskok: 1. Nabernik 1314, 2. Smoleč 1244, 3. Kraner 1225, 4. Merala M. 1165, 5. Kuk (vsi P) 1150;

Krogla: 1. Malič (H) 1201, 2. Merala R. (P) 1198, 3. Kosec (H) 1175, 4. Lužnik (P) 1170, 5. Mausar (P) 1149;

Disk: 1. Kajfeč (P) 3787, 2. Dobovšek (I) 3754, 3. Kosec (H) 3735, 4. Slamič (I) 3666, 5. Lužnik (P) 3661;

Kopje: 1. Mausar 6232, 2. Rigler 5079, 3. Kraner 4940, 4. Urbančič (vsi P) 4420, 5. Tržek (I) 4402;

4x100 m: 1. Hermes 46,3, 2. Planina 47,0, 3. Ilirija 47,0, 4. Ilirija-jun. 48,3, 5. Hermes II. 48,4.

(Okrajšave pomenijo: H=Hermes, P=Planina, I=Ilirija).

Čitamo še...

Po zagrebških listih smo včeraj zabeležili na kratko, da so imeli Zagrebčani preteklo nedeljo kljub solncu in vročini tudi svojo nogometno prireditev, in sicer prijateljsko tekmo med Gradjskim in Concordijo. Tam smo tudi zapisali, da je Gradjski po nezanimivi igri zmagal z 1:0 in je edini gol te tekme zabil Matekalo. Kakor čitamo zdaj, se je to poročilo nanašalo samo na prvo polovico te igre, v drugi pa se je izid tekme še izdatno spremenil v korist Gradjskega. Za strelca je prišel na vrsto še Lešnik, ki je po odmoru izkoristil gnečo pred vrati in zvišal rezultat na 2:0, za njim pa še Zalan, ki mu je Matekalo pripravil dobro žogo, on pa jo je z glavo poslal med drogove. Izid je tako narastel na 3:0. V ostalem pa so bili igralci v tej igri na obeh straneh precej glasni in je sodnik na vsaki strani izključil po enega izmed najbolj zgornjih.

Poverjenik za sport na Hrvaškem je razpustil upravo zagrebškega Atletskega sportnega kluba (ZASKA) in mu postavil poverjenika v osebi Božidarja Cvitaša.

V seriji odličnih atletskih rezultatov čitamo z nekega mitinga v Göteborgu, da je tamkaj Anderson pretekel progo 1500 m v času 3:49,8, kar je najboljši rezultat letošnje sezone na Švedskem. V ostalem pa je Anderson v tej disciplini že pred dvema letoma postavil moža in pol, ko je dosegel znakmo 3:48,8. Meg ostalimi omembe vrednimi rezultati iste prireditve so bili še: na 400 m z zaprekami Larsson 53,4, na 110 m z zaprekami Lidman s 14,6, na 800 m Malmberg 1:53,6 in v skoku v višino Lidquist 1,91 m.

Druga vest o fantastičnih znakmah iz

atletskega tabora prihaja iz Kalifornije, kjer je reprezentančna stafeta Južne Kalifornije dosegla v disciplini 4x400 yrdov čas 3:09,4, ki je za eno sekundo in 6 desetink boljši od sedaj veljavnega svetovnega rekorda. Povprečno je vsak tekač te stafete tekel 400 yrdov 47,4. Na isti prireditvi je Lester Steer še tretjič v letošnji sezoni izravnal svetovni rekord v skoku v šino Lindquist 1,91 m.

Prav tako bajni so tudi izidi, ki so jih zabeležili preteklo nedeljo na veliki plavalni prireditvi v Bochumu, kjer so poleg Nemk nastopile tudi nekatere znane holandske plavalke. Časi so tako odlični, da jih komisija za priznanje svetovnih rekordov sploh ni vzel v pretes, ker pač upravičeno dvomi, da bi bili realni. Po kronistični dolžnosti pa bi bili vendarle vredni zabeležbe, in sicer naslednji: na 200 m prsno Kappel 2:46,4, na 100 m prsno Waalberg in Kappel po 1:18,9, na 100 m prosto Styl 1:02 in na 100 m hrbtno Styl 1:17.

Preteklo nedeljo je bil določen majhen mednarodni dvoboj med plavalnimi reprezentancami Danske in Švedske. Ker pa danski plavalci niso dobili dovoljenja za prestop meje, je bilo srečanje odpovedano. Prireditelj obeh plavalnih zvez pa niso izgubili volje, da bi stvar izvedli do kraja. V bazenu v Stockholmu so spustili svoje švedske reprezentante v vodo za vse dogovorjene discipline, kar so hkrati storili tudi v Kodanju. Potem so se telefonično dogovorili o doseženih izidih in obvestili o plasmaju reprezentančnih igralcev občinstvo. Po tej poti so izračunali še vse ostale plasmaje in izračunali tudi dosežene točke za vsako izmed reprezentanc. Takšen način mednarodnih tekem bi lahko kar uvedli, dokler ne bo drugače... Sicer pa — se non è vero...

Blisk in grom poleti

Do osemnajstega stoletja so imeli učenci o naravi nevihte še zelo napačne ali vsaj meglene pojme. Blisk je veljal za vnetje gorljivih sopar, pri kojih eksploziji se sproži grom in lahko nastane ogenj. Šele ko se je znanost začela natančneje baviti s prirodno silo elektrike, ko so začeli študirati električne sprostitve, se je učenjakom posvetilo, da sta električna iskra in blisk vidni znak enega in istega fizikalnega dogajanja.

Da je grom spremljevalni pojav bliska, je danes vsakomur znano. Strogo gledano, pa je tudi blisk samo spremljevalni pojav, ker predstavlja zgolj izenačenje visokih električnih napetosti in nastanek teh je vzrok nevihte. Torej spadajo stvarni k neurju tudi: pekoče sonce, dušljiva soparica, grmadenje oblakov, pa veter in vihar, dež in toča kakor tudi naglo ohlajenje, ki niso zgolj znaničili ali spremljevalni pojavi nevihte.

Kako prav za prav nastanejo visoke napetosti? Če v normalnih okoliščinah vlada med elektriko zemeljske površine in ozračja neka razlika v napetosti, ki je na vsaki meter višine za sto voltov večja. Zemeljsko površje je negativno, ozračje pa pozitivno električno. To pomeni, da so molekuli zraka izgubili naboj negativne elektrike, tako zvane elektrone, ki so se odvedli v zemljo.

Če sonce zdrži v močno pripeka na zemljo in če ni vetra, nastajajo močni navpični zračni tokovi, ki nesejo s seboj močne električne naboje. Ako se ta pojav ponavlja, utegnejo postati napetostne razlike izredno velike. Merili so že 7000 voltov na meter in več. Ko pa pridejo navpični tokovi toploga, z vlagom nasičenega zraka dovolj visoko, se začne vodna para zgostevati v kapljice, pri čemer se tvorijo tisti tipični viharji in oblaki, ki jih poznamo kot črne težke sklade na nebu.

Slednjič narasajo električne napetosti do tolikšne mere, da se zrak med posameznimi naboji prebije v podobi električne iskre. Bliski lahko preskakujejo med pozitivno električnimi oblaki in zemeljskim površjem, ali pa med pozitivno električnimi ter neelektričnimi oblaki. V slednjem primeru se namreč neelektrični oblak naelektrira po tako zvani razdelbi ali influenci in na ta način se poprej enakomerno porazdeljeni električni naboji uredijo na skrajnih koncih. Na tistem koncu, ki je najbližji električnemu oblaku, se zbere negativna, na nasprotnem koncu pa pozitivna elektrika.

Ko človek prvič vidi dobro fotografijo bliska ali strele, se čudi, da nima tiste nabobčane oblike, ki jo je vajen s sliko. O kakih zobčastih podobah ni na sliki niti sledu, pač pa je videti blisk vedno kot vijugasta kačasta črta in debelejši in drobnejši vejami in vejicami.

Trajanje bliska je silno kratko — največ tisočinko sekunde. Napetosti, pod katerimi preskoči strela, pa so zelo velike: od 50 do 100 milijonov voltov, dočim je jakost strele sorazmerno dosti manjša. Cenitve so zelo različne in znašajo 20 do 300 amperov v sekundi. Tudi dolžina strele je zelo različna. Od oblakov do zemlje ne more biti večja od dveh do štirih kilometrov. Bliski, ki preskakujejo med oblaki, pa so normalno še krajši.

Grom kot spremljevalni pojav bliska, je čisto akustična narava. Iz časa, ki poteče med bliskom in gromom, se lahko izračuna, kako daleč od nas se je zabliskalo in zagrmelo. Svetloba se namreč širi z brzi- no 300.000 km na sekundo. Blisk vidimo istočasno ko nastane, zvočni valovi, ki nam ga prinašajo na uho, pa napravijo 330 m

dolgo pot na sekundo. Širijo se torej milijonkrat počasneje kakor svetloba. Če je nevihta od nas tolikanj oddaljena, da vidimo le še odsev bliskov na obzorju, grmenja pa ne slišimo, govorimo o bliskavici.

Nevihte se časih premikajo s silno brzi- no nad zemljo. Šele ko se izravnavajo preko- merne napetosti v zraku in se vodne mase v obliki padavin zlijejo na zemljo, se ozračje spet ohladi in pomiri.

Mesta in jezera na vzhodu

V zadnjih dnevih se česče omenja Il- menskovo jezero. To rib izredno bogato jezero leži v novgorodski guberniji ter ima 918 četvornih km površine in je do 9 m globoko. Z juga priteka vanj reka Lovat, od severovzhoda pa Msta. Z Ladoškim jezerom, katerega omenjamo niže, ga veže reka Volhov, ki je plovna tudi za ladje.

Ladoško jezero je poleg Kaspi- skega morja največje celinsko jezero na evropskih tleh. 208 km je dolgo, 126 km široko ter ima ogromno površino 18.180 četvornih km. Severno nabrežje Ladoškega jezera leži na finskem ozemlju. Jezero je zelo globoko (do 223 m) ter ima več otokov s sloviti pravoslavni samostani, med katerimi je najbolj znan samostan Ju- lamo. Jezero ima granitne bregove. Južno nabrežje jezera, ki pripada Sovjetski zvezi, ima plosko nabrežje, dočim so bre- govi proti Finski bolj strmi. Od oktobra do sredine maja je Ladoško jezero zamr- znjeno. Vanj se izteka več rek, med dru- gimi Svir in Volhov. Znan je Ladoški pre- kop, ki veže Volhov s Sjasom in Svirom.

Hangö je pristaniško mesto ob ju- gozadnji obali Finske. Luka je utrjena. Po rusko-finski vojni je dobila Sovjetska zve- za v Hangöju oporišče, za katero se zdaj vršijo boji. V mirnem času je bilo tukaj zelo živahno trgovanje. Uvažali so moko, bombaž, premog in železo, izvažali pa ma- slo, ribe, les in papir. Dne 7. avgusta 1714 je ruska mornarica pri Hangöju premagala švede, dne 3. aprila 1918 pa se je v Hangöju izkrcala nemška vojska, ki je prišla na Finsko.

Reval ali Talin je prestolnica Es- tonske. Ima 130 tisoč prebivalcev in leži ob pristanišču na kameniti obali Finskega zaliva. Prebivalstvo je večinoma estonske narodnosti, nekaj je tudi Rusov. Industri- ja predeluje bombaž, pridobiva celulozo, papir, kemikalije, živilice, spirit in liker- je. Mnogo je mlinov, ki meljejo žito iz Ru- sije. V normalnih časih je imel Reval ve- lik ladijski promet in direktne zveze s Stettinom, Londonom, Stockholmom in Helsingforsom. Mesto je osnoval danski kralj Valdemar. V minulih časih je bilo tu močno oporišče ruske vojne mornarice.

Novgorod, nazvan Veliki, je okraj- no mesto na upravnem področju Leni- ngrada. Do l. 1927 je bilo to glavno mesto Novgorodske gubernije. Mestce ima ne- kaj nad 30 tisoč prebivalcev ter leži 8 km severno od Ilmenskega jezera ob železni- škimi progi Čudovo—Staraja Rusa. Je eno najvažnejših tržišč na severovzhodu Ru- sije.

Gomel ali Homel je gubernija in mesto. Na področju gubernije ležijo delo- ma velika močvirja, na vzhodu pa je svet rodovit. Mesto Homel ima okrog 80 ti- soč prebivalcev. Leži ob železniški progi Minsk—Bahmač. Tu je živahen rečni pro- met s Kijevo in središče ruske trgovine s hmeljem.

Lov za melisovcem

Zelo preprosto in umen način uporablja- jo domačini v egiptskem Sudanu za lov na opice. Ob vznožje drevesa, na katerega so se popele opice, položijo steklenico z melisovim likerjem. Prijetni vonj kmalu privabi kakšno žival, da se spusti do steklenice in izpije njeno vsebino. Ni tre- ba dolgo čakati, da se pokažejo znaki pi- janosti. Opito žival pa lovec potem z lah- koto ujame.

Morda še ne veste...

da obstoje poleg vnanjih spolnih razlik in posebnosti tudi bistvene razlike v se- stavi moškega in ženskega telesa; da je odporna sila moške kosti zaradi večje moči mišičevja pri moškem večja kakor pri ženski; da je kri pri obeh spolih različno se- stavljena; pri moškem pride na kubični centimeter 5,22 milijona rdečih krvnih te- les, pri ženski pa samo 4,88 milijona.

Japonska je stopila v peto leto vojne

Peto obletnico vojne med Japonsko in Kitajsko so na Japonskem proslavili s po- sebnimi javnimi zborovanji in vsakovrst- nih društvih, šolah in na univerzah. Go- vorniki so povsod naglašali odločnost, vztrajati v borbi s Kitajsko do kraja.

Vsa skrb velja otrokom

Na neki postaji so postregli otrokom s kru- hom in sirom

Risar odkril repatico

Pred kratkim je neki italijanski ljubi- telj astronom odkril, kakor smo že poro- čali, novo repatico. Ta ljubitelj je po po- klicu strojni risar z imenom Bernasconi in živi v mestecu Cagni v provinci Como.

Dne 16. junija je z daljnogledom, ki mu ga je poklonil bogat mecen, kratko pred polnočjo zagledal v ozvezdju Skorpiona svetlo pego, ki je na tem mestu niso sicer nikoli opazili in ki jo je po vseh znakih spoznal za repatico. O svojem odkritju je takoj obvestil zvezdarno v Bologni, ki mu

je nekoliko dni pozneje potrdila, da gre res za repatico in je takoj obvestila tudi mednarodni observatorij v Kodanju. Če se bo izkazalo, da gre za repatico, ki je doslej še niso zabeležili, bo prešla po starem običaju Bernasconijevo ime. Risar se je že kot dvajsetleten deček strastno zanimal za pojave na nebu in si sam s težavo sestavljal majhen daljnogled, s katerim je začel svojo astronomsko ka- riero. Že ponovno je odkril razne repatice, vendar pa so mu doslej prvenstvo pri teh odkritjih odrekali.

Bivši predsednik njujorške borze v ječi

Proslula kaznilnica v Sing-Singu šteje med svojimi »gosti« kaznjence št. 94.832, ki se je nekoč imenoval Richard Withney in je bil predsednik njujorške borze. V sredi prihodnjega meseca ga bodo izpusti- li. Dotlej bo prebil v ječi 40 tednov, obso- jen pa je bil prav za prav na 10 let, ker je ukradel več nego 200.000 dolarjev. Po- milostili so ga na najkrajše bivanje v ječi, ki ga zakon v takšnih primerih dovoljuje, in to se je zgodilo po zaslišanju, ki je traja- lo petnajst minut pred komisijo za osvo- bojene kaznjence.

Mož, ki je bil prej bogat in mogočen, bo v svobodi prevzel predsedstvo velikega

podjetja za predelavo mleka. V tej stroki je prakticiral na lastnem posestvu tedaj, ko je spadal med najočitnejše predstavnike ameriške denarne aristokracije. V svo- bodi pa ne bo popolnoma svoboden, tem- več pod stalinim nadzorstvom kaznilniške oblasti.

Bodimo disciplinirani in trezni!

»Kaj sem jaz?«
»Ker je nekaj notri... nekaj groznega.«
»Pha! Če je kaj, bova že spravila v red. Nikar mi ne čede, da se bojite strahov, gospodična Lee- jeva. Ti so moja stroka.« Ko je tako govoril, me je še vedno držal okrog pasu. »Kaj vam je, da šepate? Ste mar poškodovani?«
»Ne, toda čevlji mi je padel v potok. Oh, gospod Clavering, prosim vas, nikar...!«
»Če ni nič hujšega...!« je zamrmral velikan. Ne meneč se za moje oporekanje, me je kakor otroka vzel na roke in me odnesel proti hiši. Nihče razen pokojnega očeta me še ni bil tako nosil, a vendar me je vse to navdalo z občutkom tolikanj prijetne varnosti, da moje oporekanje najbrže ni bilo tako odločno in krepko, kakor se je spodobilo.

V

Oh, Suzana!

Krenil je po stopnicah naprej, jaz pa za njim, potem ko sem bila sezula še drugi čevlji, tako da me je skozi nogavice prešinjal hlad mokrega kamna. Vrata so bila še odprta, kakor sem jih bila pustila na svojem begu, in žarek Claveringove žepne svetilke je naglo obtelal vso vežo.
»Kar vstopite zdaj!« mi je zaklical velikan. Ho- tel je prižgati električno luč. »Toka še vedno ni. Lepa smola! Nu, pri svetlobi ognja se boste že kako slekli.«
»Slekla?« sem zajecjala.
»Da. Morda se ne zavedate, da vam stoji ta mah eden izmed najhujših strahov na svetu baš za hrbtom. Ime mu je pljučnica.«
»Toda mož...« sem zamrmrala, »mož pod loput- nico...«
Ne da bi odgovoril, mi je Clavering podal svojo električno svetilko. Pri svetlobi le-te je krenil v ozadje veže, vzel v vsako roko po enega izmed praznih zabojev, v katerih je bila prej posoda, in jih odnesel proti salonu, kakor da nimata teže. Tedaj se je začel s praga Gervaisov glas.
»Kaj se je zgodilo? Niste mi še pojasnili...«
»Oh, zabavava se nekoliko,« je Clavering od- vrnil. »Najprej sva se šla na travniku skrivnice; potem sva skušala pasti v potok, in zdaj misli- va zakuriti taborni ogenj. Zelo prijazno bi bilo od vas, če bi hoteli prinesiti še onile zaboj.«
Slikar je osuplo prikimal in ubogal. Za svojo osebo moram reči, da se mi je zdelo Claveringovo nepriljubeno govorjenje o nevarnostih, ki sem jim bila komaj ušla, zelo neprikladno. Vendar sem šla za njim v salon; šele tam sem se zavedela, kako me od mraza neugnanost stresa groznica. Čez nekaj trenutkov je že plapolal v kaminu imeniten ogenj,

V času žetve smo

Slika prikazuje žetev s pomočjo traktorjev

Smrt predsednika Siemensovega koncerna

Iz Berlina so listi zabeležili vest, da je umrl Karl Friedrich Siemens, voditelj znanega Siemensovega koncerna, v sta- rostni dobi 68 let.

Pokojnik je bil sin inženirja Wernerja von Siemens, utemeljitelja trdke Siem- ensa & Halske in se je rodil v Charlotten- burgu pri Berlinu. L. 1899. je po dovr- šeni univerzi v Strassburgu in Tehnični visoki šoli v Monakovu stopil v očetovo podjetje. Nato je šel za nekaj časa v London, kjer je vodil ondotno podru- žnico Siemensove trdke, in v Stafford. Od tam se je vrnil v Nemčijo, kjer je šel od stopnje do stopnje, dokler ni na-

zadnje prišel na čelo podjetja, ki uživa danes svetovni sloves.

Po očetu je Karl Friedrich Siemens podedoval čut za tehnična odkritja in konstrukcije ter je s svojim bratom Wil- helmom podjetje razširil in poglobil. V to svrhu so bile potrebne tudi velike or- ganizatorne sposobnosti. Za svoje sodelav- ce je imel Siemens velik socialen čut. Zi- dal je za svoje inženirje, tehnike in de- lavce stanovanja in snoval ustanove, ki so vsem pomagale na poti skozi življenje. Od l. 1924. do 1934. je bil pokojnik tudi predsednik upravnega sveta nemških dr- žavnih železnic.

Vroči led

Led nam je običajno simbol mraza in le malokomu utegne biti znano, da se dá led segreti tudi do dokaj visoke tempera- ture, ne da bi se spremenilo njegovo ka- rakteristično stanje. Led se na primer dá segreti na 80 stopinj C, torej na tempera- turo, pri kateri bi si že prav pošteno ope- kel prste, če bi se ga dotaknil. Tega pa se ni bati, ker mora biti pri tej temperaturi led pod pritiskom 21 tisoč atmosfer, sicer bi se trenutno spremenil v vodo.

Povratek iz Nizozemske Indije

V Sanghaj je dospela japonska ladja »Asama Maru«, ki je pripeljala na krovu 670 nemških žena in otrok iz Nizozemske Indije. Žene in otroci so zadnje čase ži- veli v posebnih taboriščih.

A NEKDOTA

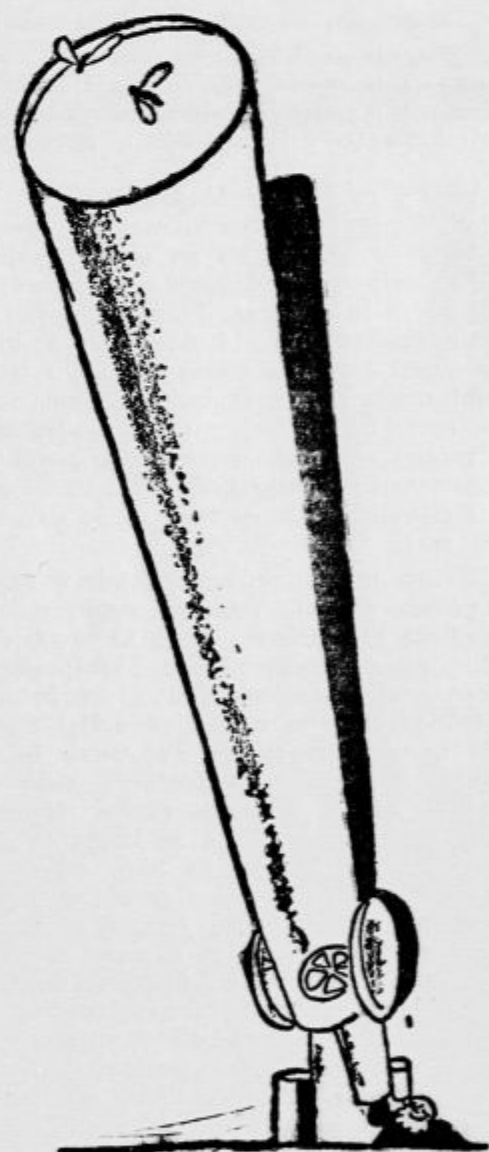
Nemški slikar Gottfried Kneller, ki je večinoma živel na Angleškem, je nekoč si- kal sina velikega bogataša. Ko je bila si- lica dovršena, je obiskal bogataš slikarja. Dolgo se je oziral po ateljeju, naposled je vprašal:

»Kje pa imate sliko mojega sina? Čudno, da je nikjer ne vidim!«

Knellerja je pograbil jeza. Obrnil se je k nekemu izmed bogataševih spremljeval- cev in rekel:

»Kaj hočemo! Slikal sem po živi podobi, toda sliko sem vdahnil nekaj duha, pa zdaj oče ne more spoznati lastnega sina!«

VSAK DAN ENA

»Hvala Bogu! Končno imam dokaz, da žive muhe tudi na mesecu!«

Dramatičen trenutek v podmornici

Od zgoraj treskajo v bližino ladje vodne bombe, mornar pa prestrašeno gleda, če so ostale stene podmornice nepoškodovane

J. Esteven

SKRIVNOSTNA KRČMA

»Mislila sem, da je kdo drug,« sem zajecjala.
»Kako ste...«
»Slišal sem vas, da vpijete na pomoč. Kaj vas je tolikanj prestrašilo?«

Odpri la sem usta, da bi mu povedala, kaj me je naglalo, da sem pobegnila iz hiše, toda komaj sem bila izgovorila nekaj besed, se je razlegel v temi drug glas z one strani vode.

»Gospodična Leejeva! Ste vi?«
Zarek Claveringove električne svetilke je pre- drl steno teme in osvetlil na oni strani potoka človeško postavo.

»Da,« sem krnila v odgovor. In, ko je Gervaise stekel proti nama: »Pazite, brv se je podrla.«

»Kaj? Brv se je podrla?!« Gervaise je obstal na robu brega. »Zdela se mi je, da slišim vaš glas, kako kliče na pomoč. Zakaj stojite tam, na dežju? Kdo je z vami?«

»Priatelj. V gostilni se je nekaj zgodilo. Hotela sem k vam. Klicala sem.«

Slikar se je umaknil iz svetlobnega kroga.

»Počakajte. Po cesti pojdem na okrog in pridem k vam.«

Ze je stekel.

»Počakajte, hudimana!« je Clavering zagodrnjal.

»Vsi premočeni ste. Kar hitro morate pod streho. Stopiva.«

»Ne v gostilno nazaj!«

Italijanski tečaj

LXIV.

32. lekcija. Lezione trentaduesima.

Kakšno vreme je? Che tempo fa? II.

Vreme se spreminja. Il tempo cambia. Il tempo si rimette, si fa bello, si mette al bello, si rischia. Il tempo si guasta, si butta al cattivo, si rannuvola. Il tempo è a pioggia, a neve, a burrasca. Vuol piovere, grandinare, nevicare, far burrasca.

Padavine. Spruzzola, pioviggina, pioviscola, piove, piove forte, piove a dirotto, c'è un rovescio, un acquazzone, non c'è da ripararsi, ci sono bagnato tutto. Non piove più, ha smesso di piovere. È caduta la rugiada, la brina. Névica fitto, fitto; a larghe falde. La neve si strugge, dimoia. Scoppia un temporale, tona (tuona), lampeggia, fulmina, il fulmine colpisce (ha colpito) una casa. È passato il temporale. Balena a secco.

Stanje cest. Le strade sono asciute. Fa polvere. Le strade sono polverose, bagnate, fangose. Ci sono pozzanghere. C'è un gran fango per la strada. Le vie sono ghiacciate, ci si sdruciolala.

Vocaboli.

Rimettere na prejšnje mesto postaviti, odpustiti (grehe), odložiti, rimettersi okrevati, razbistri se, rischiare razjasniti, guastare kvariti, rannuvolarsi pooblačiti se, il tempo è a burrasca kaže na nevihto, pioviscola prši, il rovescio naliv, bagnato moker, smettere nehafi, la rugiada rosa, fitto gost, gostota, nel fitto della notte in temni noči, nel fitto dell'inverno in hudi zimi, la falda rob, plast, sloj, — di capello krajec, névica a larghe falde snži v velikih kosmih, strùggere topiti, tajati, scoppiare razpočiti se, izbruhniti, vneti se, nastati, fulminare treskati, balena a secco bliskavica je, asciutto suh, polveroso prašen, fangoso blaten, il fango blato.

Kakšni naj bodo naši domovi

Vsako stanovanje bi moralo imeti vežo, kuhinjo, shrambo, dnevno sobo in spalnico

Vremenske prilike naših krajev nujno zahtevajo, da najmanj polovico svojega življenja prebijemo pod varno streho v stanovanju in zato je važno, kakšno je naše bivališče in ali odgovarja zahtevam za ohranitev našega zdravja. Orazje v stanovanju se v mnogem razlikuje od naravnega podnebnja in more imeti vrsto škodljivih vplivov na človekovo zdravje. V slabem stanovanju se mnogo lažje in hitreje širi boleznij, v slabih čistih, neprežračenih in brezsončnih prostorih naglo uspevajo povzročitelji bolezni, a stanovanjci takih stanovanj so zdravstveno manj odporni.

Za zdravje je največje važnosti notranja zgradba hiše: kje in kakšna je kuhinja in ostali prostori. Ležišča morajo biti v prostorni spalnici, ne pa nakopljena v tesni sobi ali celo v hlevu; jedila v čisti je dilni shrambi, zaščiteni pred muhami in drugim mrčesom, ki prenaša razne bolezni. Življenje v kmečki hiši se še vedno bori z hudimi sovražniki: pomanjkanjem zraka, neznanjem in nepravilnostjo v primerih bolezni, temnoba, neenakomernim kurjenjem, v zimskem času in neprimernim oblačenjem. Ta dejstva naravnost kličejo v hišo različne bolezni in bedo.

Kakšni bi morali biti naši domovi? Vsaka nova hiša bi morala biti brezpogojno izpostavljena sončnim žarkom. Priporočljivo je le par dreves okrog stavbe, da nas njih senca ščiti pred vročim poletnim soncem. Posebno pazljivo moramo izbrati stavbišče za novo hišo. Svet, kjer bo stal naš novi dom, naj bo suh, peščen ali skalnat, zaklonjen pred vetrovi, ne pa zadelan. Večina naših hiš pa je vlažnih. Vлага nastopa največkrat zaradi pomanjkanja izolacije temeljev. Na vlažnih tleh postavljene luknjčavo zidovje vsesava vodo, ki se dviga po stenah. V hišo se večkrat naseli tudi hišna goba. Ta rastlina kaže, da je stavba v veliki meri vlažna, kajti goba potrebuje za življenje in razvoj mnogo vode, ki jo sprejema v prvi vrsti iz mokrega lesa. Čim bolj zraku nedostopni so hišni prostori, tem rajši se razvije v njih hišna goba. Taki prostori so našemu zdravju škodljivi. Hišna goba se hitro širi na vse strani; njen razvoj pospešuje voda, raznovrstna amonijak vsebujoča nesnaga iz slabo zidanih stranišč in greznic, neprimerni gradbeni material, na katerem so položene deske itd. To pa še ne zadostuje za naselitev gobe v hiši, treba je še njenih kalij, ki jih imenujemo trose, kakor pri gljivah. Na ta način je šele možna okužba in sicer tako, da se prenesejo kalij z druge, že okužene hiše. Ena sama hiša je v stanu okužiti vso ulico ali ves mestni okraj, kot more en sam človek znesti okrajem. Velika je gmožna škoda, ki to povzroči hišna goba; uniči les, preproge in podobno ter razje na površju kamenito plošč. Še važnejša pa je njena kurnost človeškemu zdravju. Prostor, kamor se je vselila ni več primeren za bivališče. Škodljivo je treba energično zatirati in temeljito popraviti stanovanja, kjer se je že udomčila; dotlej pa bi se ne smel nobeden vseliti. Posebno moramo paziti na kakovost gradbenega materiala pri zidavi nove stavbe; material podrtih, okuženih hiš je treba takoj uničiti, lesno gradivo pa uporabljati le suho. Nikakor ni dopustno, spanje, kuhanje in pranje v istih ali nedovoljno ločenih prostorih. Vsak del stanovanja mora imeti možnost brezhibnega zračenja. Stanovati v vlažni hiši je skrajno nezdružljivo, ker vlaga pospešuje in povzroča mnoge bolezni: revmatične bolezni, jetičko itd. Zelo dobro je, če je pod stanovanjskimi prostori klet. Novejše hiše pa so zavarovane pred vlago tako, da so tla v pritičju dvignjena malo nad zemljo in

Passati remoti na -si, -ssi.

Glagolov te skupine je največ, naučili se jih bomo sproti, kakor se bo kateri od njih v praksi pojavil. Kakor smo že omenili, je za vsakdanji govor potreben v prvi vrsti passato prossimo, da tega tvorimo, moramo poznati participio passato, če pa tega poznamo, lahko sami naredimo krepke oblike na -si ali -ssi. Ako se participio konča na -so, -to ali -sto, se končuje passato remoto na -si: dividere (deliti) — p. p. diviso — p. r. divisi, dividisti; distinguere (razlikovati) — distinto (distinti, distinguisti; chiedere (prošiti, zahtevati) — chiesto (chiesi, chiestisti; ako se participio konča na -sso ali -tto, se končuje passato remoto na -ssi: concedere (dovoliti) — concesso — concessi, concessisti; dirigere (voditi) — diretto — diretti, dirigisti. Tega pravila se ne drže: condurre — condotto — condussi, conducesti in vsi podobni (LV.); dire — detto — dissi, dicesti; vivere (živeti) — vissuto — vissi, vivesti; dolere (LL.) — doluto — dolsi, dolesti.

Nekaj rečenic iz vsakdanjega življenja. Vénnero a parole sprickati se, zbesedili so se. Mi venne da ridere, da piangere, moral sem se smejati, jokati. Facesti loro i miei saluti? Si jim izročil moje pozdrave? Stetti un mese senza rivederlo, ves mesec ga nisem videl. Prese a volergli bene vzljubil ga je, prendere a z nedoločnikom = cominciare.

Diálogo.

Zia, quanti anni visse Matusalème? — Ma, non sò, novecento, dicono. e più. — E tu, zia, quanti anni hai? — Io? Settantatre. — Lo dicevo io che il babbo sbagliava! — Sbaglia? Che cosa vuoi dire? Non ti capisco, ragazzo mio. — Sì, perché dice sempre che tu hai gli anni di Matusalème. Il babbo očka, sbagliare motiti se.

bivamo v njej preko dneva, ne bo nikdar tako zračna, kakor mora biti za spanje, zlasti ne pozimi. Le v skrajni stiski in pri številni družini smemo postaviti v dnevno sobo tudi eno postelj. Pohištvo dnevne sobe naj bo: miza, klopi in stoli. Velik del njenega prostora pa zavzema kmečka peč, ki predstavlja poglavje zase. Njene odlike so v lepi zunanosti, trajnosti, veliki izdatnosti in žal v njeni vsestranski uporabljivosti. Kmečko peč z njenim zapečkom rabimo za divan, postelj, za sušilnico sadija in perila, otroško igrišče, pasje in mačje ležišče, shrambo obleke in čevljev in še za marsikaj drugega. Z ozirom na to je kmečka peč prilika za okuževanje in onesnaževanje zraka v sobi ter za medsebojno okužitev. Druga njena napaka je velikost, ki je le redko v razmerju z velikostjo sobe. V dnevno sobo torej spada manjša kmečka peč s klopjo, toda brez zapečka, ležišča in obešalnikov. Po stenah naj visi par slik.

Počitku in spanju služi spalnica. V njej prebijemo prav za prav največ časa. Pohištvo sestoji iz postelj za starše, za nedoročene otroke, ene ali dveh omar, skrinje, umivalnika. Najprimernejše odeje so prešite tenke pernice; vsaka postelja mora imeti spodnjo in zgornjo rjuho. Zgornjo mora biti ne premeklo, nizko. Za odrasle otroke je priporočljivo, da spijo v ločeni spalnici, kajti zrak v prenapolnjeni spalnici je nezdružljiv.

Vsi prostori v hiši morajo biti svetli, okna primerno velika, strop visok. V okna se ne sme postavljati velikih ločnic in pred okna obešati zastorov, ki bi ovirala prsto pot svetlobi. Okno naj ima le močno zaveso in zgornji zastor v olepšanje. Temni, mračni prostori zakrivajo nesnago in nerod. Skozj velika in prosta okna sije v sobo sonce, ki s svojo zdravilno močjo uničuje bacile! Okna v vseh prostorih je treba odpreti vsak dan zjutraj in jih imeti odprta ob toplem letnem času do večera. Pozimi pa dokler se ni segrela peč; v nezakurjenih spalnicah pa toliko časa, da se zamenja zrak. Vse te higienske zahteve so posebno važne, če je v hiši bolnik, zlasti tak z nalezljivo boleznijo. V primeru bolezni šele vidimo, kako važna je ureditev zdravega bivališča. —mir.

Kazni zaradi previsokih cen

Ljubljana, 17. julija. Patrole Kr. Kvesture, ki nadzorujejo prodajo živil in blaga, so ugotovile v preteklih dneh prekrške obstoječih odredb zaradi pretranih cen pri sledečih trgovcih in obrtnikih, ki so bili ovađeni sodišču: 1. Jakč-Rupnik Franciška, trgovina s kolonialnim blagom, Turjak; 2. Slamič Franc, mesarija, Gospodsvetska cesta 6; 3. Legiša Bruno, pekarna, Viška c. 16; 4. Ocvirk Marija, mesarija, Povšetova 1; 5. Pušnik Rudolf, mesarija, Sv. Petra nasip 29; 6. Galjot Ana, mlekarja, Žabjak 6.

Pri sledečih trgovcih je Visoki Komisar zaradi večjih prekrškov, razen ovađbe sodišču, odredil ukinitve obratovanja in zatvoritev trgovin za dobo od 2 do 10 dni. 1. Olup Josip, manufaktura, Stari trg 2. 2. Klavžar Alojz, čevljarstvo, Vošnjakova 4. 3. Müller Ivan, mesarija, Janševa 15. 4. Breskvar Ivan, mesarija, Cesta v Mestni log 1. Zgoraj imenovani trgovci so obvezani izplačati plače in mezde svojemu osebuju za celotno dobo zatvoritve obratov. Glede mesarja Javornika Josipa z mesarijo na Nabrežju 20. septembra je bilo preklicano obratno dovoljenje.

Sledeči obrtniki so bili aretirani in jim je bilo odvzeto obratno dovoljenje, ker so kljub ponovnim prekrškom prodajali blago po višjih cenah, kot so določene po ceniku: 1. Podboršek Pavel, mesarija, Tyrševa cesta 97. 2. Šef Josip, pek, Florjanska 21. Končno je bila kaznovana na plačilo globe 380 Lir trgovka s kolonialnim blagom Doroteja Kregar, Dravljje 277, ker ni v svoji trgovini obesila cenika s sedaj veljačimi cenami.

Naše gledališče

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 18. julija, zaprti. Sobota, 19. julija: Pri treh mladenkah. Red B.

Nedelja, 20. julija: Faust. Izven. Zaradi pretrujenosti članov Opere so nadaljnje uprizoritve opere »Ero z onega sveta«, ki bi jih morali odigrati še v letošnji sezoni za abonente, preložene na začetek prihodnje sezone.

Znane Schubertove pesmi, komponirane kot izraz njegovega globokega čustva do neke ljubljene mladenke, so osnova za Schubert-Bertheljevo spevoigro »Pri treh mladenkah«. Peli bodo: Janko, Vidiljeva Poljanarjeva, Barbičeva, Zupan, Spanova, Poličeva, Belizar in Modest Sancin. Dirigent: D. Zebre. Režiser: D. Zupan.

V nedeljo zvečer bodo peli zadnjič v tekoči sezoni Gounodovega »Fausta«, učinkovito opero, katere osnovo tvori dejanje, posveto po Goethejevi istoimenski tragediji. Boj človeka, ki se je zapisal zlem silam, da si je priboril izgubljen mladost, je podan na globoko dojmljivo način.

E.I.A.R. Radio Ljubljana

Petek, 18. julija 1941 - XIX.

7.30 poročila v slovenščini, 7.45: pesmi in melodije. V odmoru napoved časa iz Rima. 8.15: poročila v italijanski, 12.30: poročila v slovenščini, 12.45 pestra glasba, 13. napoved časa — poročila v italijanski, 13.15: komunikacije Generalnega Štaba Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: koncert radijskega orkestra pod vodstvom Draga Marija Sijanica, 14: poročila v italijanski, 14.15: serenada in valček; igra orkestra pod vodstvom mojstra Gallina, 14.45: poročilo v slovenščini, 17.15: Ambrosiev trio, 19: tečaj italijanske, poučujoč prof. dr. Stanko Leben, 19.30: poročilo v slovenščini, 19.45: komorna glasba, 20: napoved časa, poročila v italijanski, 20.20: mal orkester pod vodstvom mojstra Straplinia, 21.10: simfonični koncert pod vodstvom mojstra Alcea Tonia, v odmoru vesti v slovenščini, 22.45: poročila v slovenščini.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Kdor išče službe, plača za vsako besedo L. —30, takse L. —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—. Najmanjši znesek je L. 7.—. Za ženitve in dopisovanja se računa vsaka beseda po L. 1.—, taksa L. —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 20.—. Za vse druge oglase pa stane vsaka beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 10.—.

Službo dobi

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Postrežnico

Z znanjem kuhanja, pošteno in pridno, iščem za takoj. Vprašati: Potočnik Vena, Gradisce 4, salon »Vena«.

Pouk

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Konverzacija

italijanskega jezika v florentinskem narodu in pouk sodobne italijanskega, audit po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Jezik sodobnosti«.

Kupim

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Ključavničarsko orodje kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Orodje«.

Steklenice

Franc Jožef kupim. — Drogerija Kanc, Zidovska ul. 1. 12839-7

Vajenci (ke)

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Pekovski vajenec

dobi mesto. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena«.

V najem

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Gostilno

dobro vpeljano na prometnem kraju, oddam v najem, event. na račun takoj. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »G. A.«.

Stanovanja

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Iščem

stanovanje: 2 sobi, kopalnico in pritlikino, 2 osebi brez otrok, po možnosti vrt, za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točen plačnik«.

Trisobno stanovanje

sončno, z vsemi pritliklinami, iščem za 1. november. Pot na Rožnik, Frule ali Mirje prednost. Stanovalec 4 odrasli. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Miren kraj«.

Sobe išče

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Opremljeno sobo

z eno ali dvema posteljnima, iščem za 1. november. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepo, čistot«.

Opremljeno sobo

event. dve, za štiri osebe, po možnosti v centru, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro plačame«.

Opremljeno sobo

z zakonsko, v centru, s souporabo kuhinje, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tujača«.

Posest

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Lepa parcela

v bližini remize napredaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Parcela«.

Manjše posestvo

na Dolenskem, kupim takoj. Le resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Resen kupec«.

Hiše — parcele

naprodaj:

Hiša trinadstropna v strogem centru. Hiša dvonadstropna s trgovskim lokalom. Enonadstropna s trgovskimi lokali.

Hiša enonadstropna s gostilno. Hiša visokopritlična. Parcele v raznih delih mesta in okolice. Kupi se posestvo na Dolenskem in vsakovrstne nepremišnine kjer koli. — ZAJEC ANDREJ, realista na pisarna, Tavčarjeva ul. 10, telefon 35-64. 12848-20

Pridelki

Beseda L. —60, taksa —60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—.

Kislo zelje

novi, vsako količino, oddaja Homan, Sv. Petra cesta 81, telefon 35-39. 12844-33

Laneno seme

in vsa ostala oljnata semena kupuje

tovarna olja

HROVAT & KOMP.

LJUBLJANA,

Tyrševa c. 1a/III. Tel. 23-03 in 29-01

Inserati v

„Jutru“ imajo

velik uspeh

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je po dolgem in mučnem trpljenju za vedno zapustil naš nadsvse ljubljani soprog, oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod

CIBIC JOSIP

uradnik drž. železnice v pok.

Pogreb predragega pokojnika bo v soboto 19. t. m. ob 17. uri iz hiše žalosti na mestno pokopališče. Novo mesto, Jesenice, Prosecco, Ljubljana, Maribor, dne 17. julija 1941.

Globoko žalujoča FANI, soproga: DORA in SLAVICA por. RUPNIK, hčeri in ostalo sorodstvo

Brez posebnega obvestila.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je po dolgem bolehanju danes nepričakovano preminul naš dragi

BOŽI

Pogreb se vrši v petek 18. julija 1941 ob 4. uri popoldne na litjsko pokopališče.

Litija, dne 16. julija 1941.

Rodbini: REBEC—JUH

Dotrpel je danes naš ljubljani oče

JANKO PUHEK star.

trgovec in posestnik v Črnomlju

Predragega pokojnika spremimo na zadnji poti v Vojno vas dne 18. julija 1941 ob 18.

Črnomelj, 16. julija 1941.

Žalujoči rodbine: PUHEK, KUNC, HAGER

INSERATNI IN NAROCNINSKI ODDELEK

JUTRA STA SE PRESELILA

IZ ŠELENBURGOVE ULICE V KNAFLJEVO UL. 5 NARODNA TISKARNA PRITLIČJE, DESNO

Ogl. odd.: 31-25, 31-56 Uprava: 31-22, 31-23